

Smjernice

o jedinstvenoj implementaciji pune kumulacije i povraćaja carine među članicama CEFTA-e

Za izdavača

Deutsche Gesellschaft für
Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Sa sjedištem u
Bonn i Eschborn, Njemačka

Otvoreni Regionalni Fond za Jugoistočnu Evropu – Spoljna trgovina (ORF FT)

Zmaja od Bosne 7- 7a

71000 Sarajevo

T: 00387 33 957 500

F: 00387 33 957 500

GIZ-BosnienHerzegovina@giz.de

www.giz.de

Maj 2019.

Dizajn i layout
TDP Sarajevo

Tekst
Branka Tuđen

GIZ je odgovoran za sadržaj ove publikacije.

Po nalogu

Saveznog ministarstva za ekonomsku saradnju i razvoj (BMZ) SR Njemačke

Sadržaj

Opšte odricanje od odgovornosti.....	5
Akronimi/skraćenice:.....	5
Definicije:.....	6
1 Uvod	9
2 Kontekst.....	10
3 Definicija pojma	11
4 Opšti pregled - KUMULACIJA.....	12
4.1 Vrste kumulacije:	12
4.1.1 Bilateralna kumulacija	13
4.1.2 Dijagonalna kumulacija	15
4.1.3 Puna kumulacija	20
5 Specifičnosti pune kumulacije u zemljama članicama CEFTA-e	22
5.1 Ograničena primjena odstupanja.....	22
5.1.1 Koji dokaz o porijeklu treba izdati?	24
5.2 Izjava dobavljača (SD)	25
5.2.1 Izjava dobavljača (za jednu pošiljku)	26
5.2.2 Dugoročna izjava dobavljača	26
5.2.3 Popunjavanje Izjave dobavljača.....	28
5.2.4 Čuvanje izjava dobavljača i pratećih dokumenata.....	30
5.2.5 Administrativna saradnja i provjera izjava dobavljača	31
5.2.6 Posljedice netačne Izjave dobavljača	32
5.3 Primjer pune kumulacije - pravilo dodate vrijednosti	33
5.4 Primjer pune kumulacije - pravilo procesa	38
6 Opšti pregled - povraćaj carine.....	40
6.1 Zabrana povraćaja ili oslobađanja od carine (<i>no-drawback</i> pravilo)	40
6.1.1 PEM Konvencija i zabrana povraćaja carina.....	40
6.2 CEFTA i povraćaj carine	41
6.3 Primjer - pravilo “zabrane povraćaja carine” nasuprot pravilu o “povraćaju carine”	41

6.4 Puna kumulacija i povraćaj carine.....	44
Aneksi:	46
ANEKS 1: Prilog II - Sadržaj - nakon uključivanja Odluke 2/2017	47
ANEKS 2: Postojeći alati - web stranice	49
ANNEX 3: Obrazac Izjave dobavljača	50
ANNEX 4: Obrazac Dugoročne izjave dobavljača.....	52

Opšte odricanje od odgovornosti

Ovaj usmjeravajući dokument je pojašnjavajuće i ilustrativne prirode i sadrži informacije o punoj kumulaciji i mogućnosti povraćaja carine u zemljama članicama CEFTA-e. Carinski propisi imaju prednost nad sadržajem ovog dokumenta i uvijek ih treba konsultovati zajedno sa odredbama Protokola o porijeklu predmetnog Sporazuma o slobodnoj trgovini.

Akronimi/skraćenice:

AEX:	Approved Exporter - Ovlašćeni izvoznik
CEFTA:	Central European Free Trade Agreement - Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini
CTH:	Change of Tariff Heading - Promjena tarifnog broja
DDB:	Duty drawback - Povraćaj carine
EFTA:	European Free Trade Association - Evropsko udruženje slobodne trgovine
EU:	European Union - Evropska Unija
EXW:	Ex-works price - cijena franko fabrika
FTA:	Free Trade Agreement - Sporazum o slobodnoj trgovini
HS:	Harmonized Commodity and Coding System of tariff nomenclature - Harmonizovani robni i kodni sistem carinske nomenklature
NDDB:	No-drawback rule - Pravilo o zabrani povraćaja carina
PEM Konvencija:	The Regional Convention on pan-Euro-Mediterranean preferential rules of origin - Regionalna Konvencija o pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu
PSR:	Product Specific Rule of Origin - Pravilo o porijeklu za određeni proizvod
SD:	Supplier's declaration - Izjava dobavljača
SST:	Sporazum o slobodnoj trgovini
WCO:	World Customs Organisation - Svjetska carinska organizacija

Definicije:

Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA)¹

Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini je trgovinski sporazum između zemalja koje nisu članice EU. Prvobitni CEFTA sporazum potpisale su Poljska, Mađarska, Republika Češka i Republika Slovačka 21. decembra 1992. u Krakovu, Poljska. Stupio je na snagu u julu 1994. godine.

Potpisnice CEFTA-e 2006 bile su Republika Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Bugarska, Republika Hrvatska, Republika Makedonija, Republika Moldavija, Republika Crna Gora, Rumunija, Republika Srbija i Privremena administrativna misija Ujedinjenih nacija na Kosovu u ime Kosova, u skladu sa Rezolucijom 1244 Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija. Kada se zemlja članica pridruži Evropskoj uniji, prestaje njeno članstvo u CEFTA, tako da su se Bugarska, Rumunija i Hrvatska povukle iz CEFTA-e nakon pristupanja EU.

Danas su članice CEFTA-e zemlje učesnice u Procesu stabilizacije i pridruživanja Evropske unije i Republika Moldavija. Sve zemlje članice CEFTA-e su Ugovorne strane PEM Konvencije.

Odluka CEFTA-e 3/2015²

Članice CEFTA-e su usvojile Odluku 3/2015³ kojom se propisuju posebne odredbe koje odstupaju od odredbi iz Priloga I Konvencije. Njen glavni cilj je da pojednostavi trgovinu između članica CEFTA-e olakšavanjem uslova za kumulaciju navedene u članu 3 Priloga I PEM Konvencije u pogledu kumulacije porijekla i suzbijanjem zabrane povraćaja carine ili izuzeća od carinskih dažbina propisanih u Članu 14 Priloga I PEM Konvencije. Aneks Odluke sadrži dva Protokola: Protokol A koji se odnosi na definiciju pojma „proizvod sa porijeklom“ i metode administrativne saradnje i Protokol B koji se odnosi na primjenu pune kumulacije i povraćaja carina propisanih u CEFTA-i i metode administrativne saradnje.

¹Sve pojedinosti o članicama CEFTA-e mogu se naći na <https://cefta.int/cefta-parties-2/>

²Kada se tekst odnosi na ovu odluku, podrazumijeva se pozivanje na Protokol B (ako nije drugačije napisano).

³Odluka Zajedničkog komiteta Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini br. 3/2015 usvojena 26. novembra 2015. godine kojom se mijenja Odluka Zajedničkog komiteta Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini 3/2013 u vezi sa Aneksom 4 Sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) 2006 - Protokol o definiciji pojma „proizvodi sa porijeklom“ i metodama administrativne saradnje iz člana 14. stavovi 1 i 3, usvojena 20. novembra 2013. godine.

PEM Konvencija ili Regionalna Konvencija⁴	Regionalna Konvencija o pan-euro-mediteranskim⁵ preferencijalnim pravilima o porijeklu utvrđuje pravila o porijeklu robe i objedinjuje u jedinstveni pravni instrument sva pravila u vezi sa porijeklom robe kojom se trguje u kontekstu približno 60 bilateralnih sporazuma o slobodnoj trgovini između zemalja pan-evropsko-mediteranskog područja, kao i sa zemljama koje su učesnice Procesu stabilizacije i pridruživanja Evropske Unije. Konvencija je stupila je na snagu 1. januara 2012.godine i primjenjuje se od 26.marta 2012.godine. Glavni cilj Konvencije bio je da se zamijene svi protokoli o porijeklu u sporazumima o slobodnoj trgovini između Ugovornih strana jednim jedinstvenim protokolom (Prilog I Konvencije) kako bi se uspostavio jedinstveni skup pravila koja omogućavaju najjednostavniju reviziju teksta pravila o porijeklu u budućnosti. Potpisnice PEM Konvencije danas uključuju 28 zemalja članica EU; četiri zemlje članice EFTA-e⁶; Tursku, potpisnice Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju⁷, potpisnice Barselonske deklaracije⁸, Farska ostrva, Republiku Moldaviju, Gruziju i Ukrajinu.
Revidirana PEM Konvencija	Rad na reviziji se sprovodi u Pan-euro-mediteranskoj radnoj grupi. Proces revizije je započeo 2013. godine u cilju dodatnog pojednostavljenja i pružanja olakšica. Cilj tekućeg procesa revizije je uspostavljanje jednostavnijih, liberalnijih pravila koja više odgovaraju potrebama trgovaca.
PEM Odluka N°2/2017	Odluka 2/2017 Zajedničkog komiteta Regionalne Konvencije o pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu od 16. maja 2017. (zasnovana na CEFTA Odluci 3/2015) će izmijeniti i dopuniti Prilog II Regionalne Konvencije o pan-euro-mediteranskim preferencijalnim pravilima o porijeklu uvođenjem mogućnosti povraćaja carina i pune kumulacije u trgovini obuhvaćenom CEFTA-om, uključujući Republiku Moldaviju i zemlje učesnice Procesu stabilizacije i pridruživanja. Nacrt Odluke 2/2017 usvojen je na 6. zasjedanju Zajedničkog komiteta PEM Konvencije održanom u Briselu 16. maja 2017. godine od strane svih Ugovornih strana prisutnih na zasjedanju.

⁴ Osnovne informacije o PEM Konvenciji, uključujući tekst, opis glavnih odredbi, matricu sa zemljama koje je primjenjuju i među kojima je moguća kumulacija porijekla, mogu se naći na: https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin/arrangements-list/paneuromediterranean-cumulation-pem-convention_en#heading

⁵ Službeni list Evropske unije L 54, 26.2.2013., str. 4.

⁶ Island, Lihtenštajn, Norveška i Švajcarska

⁷ Proces stabilizacije i pridruživanja (SAP) je politika Evropske unije prema Zapadnom Balkanu, ustanovljena sa ciljem konačnog članstva u EU - https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/sap_en.

⁸ Alžir, Egipat, Izrael, Jordan, Liban, Maroko, Palestinska samouprava, Sirija, Tunis i Turska

PEM matrica	Mogućnost primjene dijagonalne kumulacije od strane Ugovornih strana PEM-a zahtijeva objavljivanje u Službenom listu Evropske unije (serija C) i na teritoriji druge Strane u skladu sa njenom sopstvenom procedurom. Ove informacije su sažete i prikazane u tabelama 1-3, pod nazivom "matrica" ⁹ . Tabele 1 i 2 odnose se na kumulaciju u okviru Regionalne Konvencije, a Tabela 3 na kumulaciju u okviru Procesu stabilizacije i pridruživanja.
Pravilo Liste / Pravilo o porijeklu za određeni proizvod	Svaki Sporazum o slobodnoj trgovini (SST) ima aneks koji sadrži listu obrade ili prerade koja se mora izvršiti na materijalima bez porijekla kako bi gotovi proizvod dobio status proizvoda sa porijeklom. Pravila Liste, takođe poznata kao Pravila o porijeklu za određeni proizvod (PSR) propisuju koliko obrade ili prerade na materijalima bez porijekla mora biti izvršeno kako bi gotov proizvod dobio status proizvoda sa porijeklom (dovoljna obrada ili prerada na materijalima bez porijekla).
Minimalne operacije	Nedovoljne operacije (tj. pakovanje, jednostavno rezanje, jednostavno sastavljanje, jednostavno miješanje, itd.) se često nazivaju minimalnim operacijama. Minimalne operacije su one koje se, kada se izvode pojedinačno ili u kombinaciji, smatraju operacijama od tako malog značaja da ne mogu ostvariti status porijekla. Nedovoljna obrada ili prerada navedeni je u članu 6 PEM Konvencije. Minimalne operacije su uključene u pravila o porijeklu u dvije situacije: • Bez obzira na to da li ispunjavaju uslove pravila Liste, svi preferencijalni aranžmani sadrže odredbu u kojoj se navodi obrada ili prerada koja nije dovoljna da bi se dodijelio status porijekla. • Takođe, za primjenu bilo koje vrste kumulacije, obrada ili prerada mora biti veća od nedovoljne.
Povraćaj carine (DDB)	Izraz "povraćaj carine" odnosi se na oslobađanje od ili refundiranje uvoznih carina za materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda za izvoz.
Zabrana povraćaja carine ili oslobađanja od plaćanja carine (NDDB)	Zabrana povraćaja ili oslobađanja od carine. U nekim skupovima pravila o porijeklu postoji odredba kojom se ne dozvoljava korišćenje sistema za povraćaj carine za materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda sa ciljem dobijanja preferencijalnog tretmana u zemlji uvoza, tj. pravilo zabrane povraćaja carine ili oslobađanja od carine.
Izjava dobavljača	Izjava dobavljača je izjava data od strane dobavljača koji pruža informacije svom kupcu o statusu porijekla robe. Dobavljač je lice koje ima kontrolu i znanje o statusu porijekla robe - bez obzira na fakturisanje.

⁹npr. Službeni list EU 2018/ C 325/06 od 14.09.2018.

1 Uvod

Ove Smjernice o punoj kumulaciji i povraćaju carine opisuje mogućnosti koje će se, prema Odluci CEFTA-e, koristiti među zemljama članicama CEFTA-e.

S obzirom da je puna kumulacija manje restriktivna i ima fleksibilnije aranžmane od češće korišćene bilateralne i dijagonalne kumulacije, ona omogućava dijeljenje proizvodnje u okviru teritorije Sporazuma o slobodnoj trgovini, veću fragmentaciju proizvodnog procesa i može dovesti do profitabilnosti poslovnih transakcija i boljih trgovinskih rezultata. To konačno može dovesti do širenja trgovine na datom području.

Zabrana povraćaja carine, koja se trenutno koristi u Sporazumu o slobodnoj trgovini koji primjenjuju zemlje članice CEFTA-e, smanjuje maksimalnu korist koja se može očekivati od sniženja carinskih tarifa dogovorenih u okviru Sporazuma o slobodnoj trgovini.

- Može dovesti do narušavanje konkurencije između strana učesnica usljed nelojalne konkurencije kada partnerske zemlje, unutar zone slobodne trgovine, primjenjuju vanjske carinske režime koji se znatno razlikuju.
- Takođe je stvorila birokratiju za ekonomske subjekte koji za svaki proizvod i odredište moraju da odluče kojem sistemu treba dati prednost. To znači da izvoznik može da odluči da primijeni povraćaj carine i prodaje robu bez preferencijalnog porijekla što će dovesti do obračuna carinskih dažbina u državi uvoznici. Ili izvoznik može da plati carinu na materijale trećih zemalja koji se koriste u proizvodnji i omogući primaocu u partnerskoj zemlji korist od carinskih povlastica na uvoz.

S druge strane, mogućnost neplaćanja ili refundiranja carine (povraćaj carine) može pomoći u stvaranju jednakih mogućnosti između ekonomskih subjekata u cijeloj zoni slobodne trgovine.

Da bi se kompanijama omogućilo da u potpunosti primjenjuju koristi od pune kumulacije i povraćaja carine, potrebno je razumjeti sve funkcionalnosti koje ovi instrumenti donose i sve prednosti i nedostatke. Pored toga, carinske uprave moraju razumjeti i promovisati prednosti ovih instrumenata, kao i sprovoditi odgovarajuću kontrolu njihove primjene.

Nerazumijevanje pravilne primjene pune kumulacije i povraćaja carine može dovesti do nesigurnosti u ostvarivanju preferencijalnog porijekla i ima uticaj na iznos carina koje se plaćaju i konačno na krajnju cijenu proizvoda.

Ciljevi ovih smjernica su:

- Jasno razumijevanje pune kumulacije i mogućnosti povraćaja carine među članicama CEFTA-e za poslovanje i carinu;
- Usklađivanje nacionalnih i regionalnih praksi u oblasti kumulacije i povraćaja carine;
- Regionalna razmjena znanja i širenje najboljih praksi kroz regionalne radionice na osnovu ovih smjernica.

2 Kontekst

PEM Konvencija propisuje odredbe o porijeklu robe kojom se trguje na osnovu relevantnih Sporazuma zaključenih između Ugovornih strana.

PEM konvencija koja je trenutno u upotrebi predviđa bilateralnu i dijagonalnu kumulaciju, dok je primjena pune kumulacije moguća između određenih strana u vidu odstupanja od opštih pravila kumulacije.

Revidirana PEM konvencija (kao cilj tekućeg procesa revizije), predviđa i mogućnost upotrebe pune bilateralne i pune dijagonalne kumulacije¹⁰ sa određenim izuzecima i mogućnostima.

Sa istim ciljem Zajednički komitet CEFTA-e, Odlukom 3/2015 od 26. novembra 2015. godine o izmjenama i dopunama Protokola o porijeklu Sporazuma CEFTA, uveo je mogućnost povraćaja carine i pune kumulacije u trgovini između članica CEFTA-e¹¹.

Mora se naglasiti da su sve članice CEFTA-e ugovorne strane Konvencije.

25. maja 2016. godine, Evropska Komisija u svojstvu Sekretarijata Zajedničkog komiteta PEM-a primila je pismo sa obavještenjem o gore navedenoj Odluci CEFTA-e br. 3/2015.

Mora se uzeti u obzir da član 1 Priloga II PEM Konvencije pruža mogućnosti da Ugovorne strane u svojoj bilateralnoj trgovini mogu da primjenjuju posebne odredbe koje odstupaju od odredbi navedenih u Prilogu I. Pored toga, ove posebne odredbe se moraju navesti u Aneksima ovog Priloga. To znači da su odstupanja od Priloga I koja mogu primijeniti Ugovorne strane ograničena na ona definisana u Aneksima Priloga II.

Dodavanje novih odstupanja Prilogu II zahtijeva izmjenu i dopunu tog Priloga koju mora jednoglasno da usvoji Zajednički komitet PEM Konvencije. CEFTA se saglasila sa pravnom analizom i pozvala Sekretarijat da postupi u skladu s tim. Na osnovu Odluke Zajedničkog komiteta CEFTA-e, Evropska komisija je pripremila novi nacrt odluke i dostavila ga Zajedničkom komitetu na glasanje. Na šestom zasijedanju Zajedničkog komiteta PEM Konvencije održanom u Briselu 16. maja 2017. godine, sve Ugovorne strane prisutne na zasijedanju odobrile su nacrt Odluke. Zemlje članice CEFTA-e takođe sprovode svoje interne procedure, jer dotične odredbe takođe utiču na stope carina i naknada koje se plaćaju.

¹⁰ Proces revizije PEM Konvencije počeo je 2013. godine i još nije završen. Predloženi tekst u Revidiranoj PEM Konvenciji predviđa dijagonalnu kumulaciju za sve proizvode i generalizuje punu kumulaciju i povraćaj carina za sve proizvode osim tekstila i odjeće iz Poglavlja 50-63. Za proizvode iz HS poglavlja 50-63 predviđa se mogućnost bilateralne pune kumulacije i povraćaja carine. Takođe, Ugovorne strane imaju opciju da prošire generalizovanu punu kumulaciju za svoj uvoz proizvoda iz poglavlja 50-63.

¹¹ Odluka CEFTA-e 3/2015 je bila polazna tačka za ove Smjernice.

3 Definicija pojma

U međunarodnoj trgovini robom za svu robu koja se uvozi u zemlju uvoznicu carinska stopa najpovlašćenije nacije (MFN) plaća se kada se roba stavlja u slobodan promet. Zahvaljujući Sporazumima o slobodnoj trgovini, roba može da podliježe povlašćenom carinskom tretmanu (ako roba slijedi određene propisane kriterijume i ako se u zemlji izvoza izda odgovarajući dokaz o porijeklu). Pravila o porijeklu, kao sastavni dio Protokola o porijeklu Sporazuma o slobodnoj trgovini, određuju te kriterijume.

Porijeklo određuje nacionalnost proizvoda. Odluka o primjeni preferencijalnog carinskog tretmana je takođe zasnovana na porijeklu. Da bi se dobio status preferencijalnog porijekla, u preferencijalnim aranžmanima se definišu dva glavna kriterijuma:

- potpuno dobijeni proizvodi kod kojih je samo jedna zemlja uključena u proizvodnju proizvoda (ili i materijale i proizvode);
- dovoljno obrađeni ili prerađeni proizvodi kod kojih su dvije ili više zemalja uključene u proizvodni proces i materijali korišćeni u proizvodnji tih proizvoda su bili podvrgnuti dovoljnoj obradi ili preradi. Dovoljna obrada ili prerada koja je potrebna za dobijanje preferencijalnog porijekla za finalni proizvod određena je pravilima Liste (Pravila o porijeklu za određeni proizvod).

Kumulacija predstavlja odredbu koja omogućava da se roba koja je dobivena ili čija se prerada vrši u jednoj zemlji potpisnici Sporazuma o slobodnoj trgovini smatra robom sa porijeklom iz druge zemlje potpisnice. U tom kontekstu, ona omogućava upotrebu materijala od dobavljača lociranih u partnerskim zemljama Sporazuma o slobodnoj trgovini i tretira ih kao materijale sa porijeklom za utvrđivanje porijekla finalnog proizvoda ili proizvodnog procesa koji se odvija na području Sporazuma o slobodnoj trgovini. To je jedan od načina da se proizvođačima pruži veća fleksibilnost u pogledu izvora materijala. Kumulacija jača ekonomsku integraciju i privrednu saradnju između partnerskih zemalja.

Pored bilateralne i dijagonalne kumulacije (kao uobičajeni princip kumulacije) postoje i drugi oblici kumulacije npr. regionalna, puna, proširena kumulacija. Puna kumulacija, koja je predmet ovih smjernica, je vrsta kumulacije koja je već primijenjena između određenih grupa ugovornih strana u PEM zoni, ali predstavlja novu mogućnost za stranke CEFTA-e.

Izraz “povraćaj carine” odnosi se na oslobađanje ili refundiranje uvozne carine na materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda za izvoz. Dozvoljava se neplaćanje carina pri uvozu ili povraćaj carine plaćene pri uvozu na materijale koji se koriste za dalju preradu dok se finalni proizvod koji koristi te materijale izvozi.

U nekim skupovima pravila o porijeklu postoji odredba koja ne dozvoljava korišćenje sistema povraćaja carine za uvezene materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda sa ciljem dobijanja preferencijalnog tretmana u zemlji uvoza, tj. pravilo zabrane povraćaja carine ili oslobađanja od carine.

4 Opšti pregled - KUMULACIJA

Kumulacija je odstupanje od opštih pravila o porijeklu. Kumulacija u okviru preferencijalnih trgovinskih sporazuma je sredstvo koje pomaže finalnim proizvodima da ispune određeno pravilo o porijeklu. Ona funkcioniše tako što zemlje obrazuju grupe ili zone za potrebe porijekla. Ovo omogućava proizvođačima da smatraju materijale koji se prerađuju ili su porijeklom iz drugih zemalja u zoni kumulacije, kao da su prerađeni ili su porijeklom iz zemlje proizvodnje, u slučaju kada su sadržani u proizvod koji je tamo izrađen.

U većini slučajeva moraju biti ispunjena dva uslova¹² da bi se kumulacija primjenjivala između zemalja:

- Postojanje Sporazuma o slobodnoj trgovini između zemalja koje žele da kumuliraju porijeklo; i
- identična pravila o porijeklu moraju biti uspostavljena unutar zone kumulacije.

Uobičajeno, da bi se dobilo preferencijalno porijeklo zemlje izvoznice, proizvod mora biti potpuno dobijen ili njegovi strani inputi (materijali bez porijekla) moraju biti dovoljno obrađeni ili prerađeni u zemlji izvoznici. Kumulacija modifikuje definiciju materijala bez porijekla i pomaže izvoznicima da dobiju status porijekla proizvoda. U slučaju kumulacije, obrada ili prerada koja se vrši u svakoj partnerskoj zemlji ne mora biti dovoljna, dovoljno je da ove operacije prevazilaze nedovoljnu obradu ili preradu¹³.

4.1 Vrste kumulacije:

Postoje tri glavne vrste kumulacije:

- bilateralna,
- dijagonalna/regionalna i
- puna

Ključna razlika između ove tri vrste kumulacije je broj uključenih strana (dvije ili više) i vrste materijala (sa porijeklom ili bez porijekla) koji se mogu koristiti kao osnova za kumulaciju.

Potrebno je napomenuti da puna kumulacija takođe može biti bilateralna ili dijagonalna, u zavisnosti od toga koliko je strana uključeno u nju.

Neki Sporazumi o slobodnoj trgovini uključuju mogućnost tzv. *proširene kumulacije*. Ona je dozvoljena za bilo koju od prethodnih vrsta kumulacije (najčešće bilateralnu i dijagonalnu) između zemalja koje nisu povezane trgovinskim sporazumom ili trgovinskim spora-

¹²U primjeni dijagonalne kumulacije PEM Konvencije postoji i treći uslov - objavljivanje mogućnosti kumulacije od strane Komisije u Službenom listu

¹³ Član 6 PEM Konvencije - nedovoljna obrada ili prerada ili takozvana minimalna operacija

zumom sa različitim pravilima o porijeklu. Ona omogućava upotrebu materijala iz treće zemlje koja nije članica važećeg sporazuma o slobodnoj trgovini i smatra ih materijalima sa porijeklom ako ispunjavaju pravila o porijeklu u skladu sa relevantnim trgovinskim sporazumom. Unakrsna kumulacija (proširena kumulacija) je najfleksibilnija vrsta kumulacije materijala sa porijeklom i često sadrži neka ograničenja (ograničenje na određene tarifne brojeve, podbrojeve i šifre ili samo na određene vrste proizvoda)¹⁴.

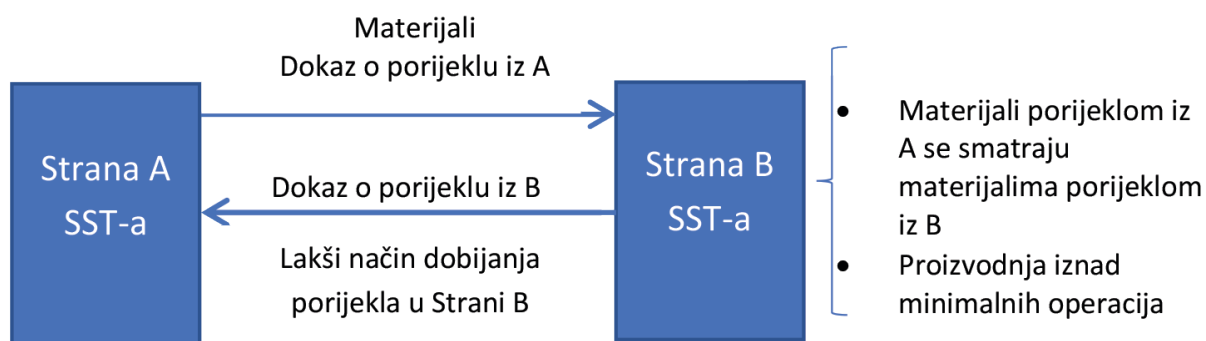
4.1.1 Bilateralna kumulacija

Bilateralna kumulacija je osnovni oblik kumulacije koji je zajednički svim preferencijalnim sporazumima. Kao što i samo ime kaže, primjenjuje se između dvije zemlje koje imaju zaključen bilateralni trgovinski sporazum i omogućava svakoj članici sporazuma da koristi materijal porijeklom iz druge zemlje kao da je njihov sopstveni, a da finalni proizvod ne izgubi status porijekla (princip – *ono što je moje je i tvoje i ono što je tvoje je i moje*).

Proizvodi izrađeni od materijala sa porijeklom iz jedne zemlje potpisnice Sporazuma o slobodnoj trgovini i koji se dalje prerađuju u drugoj (proizvodnja ne mora biti dovoljna obrada ili prerada, ali mora prevazilaziti minimalne operacije), se mogu nakon toga izvoziti natrag u prvu zemlju potpisnicu Sporazuma o slobodnoj trgovini uz preferencijalni tretman. Bez kumulacije, samo se materijali porijeklom iz zemlje izvoznice mogu smatrati materijalima sa statusom porijekla.

Treba istaći da se samo materijali sa porijeklom koji se uvoze iz zemlje sa kojom se primjenjuje kumulacija i praćeni odgovarajućim dokazom o porijeklu smatraju materijalima sa porijeklom. Drugim riječima, oni se tretiraju kao da potiču iz zemlje izvoza. To znači da izvoznik gotovih proizvoda može manje da ih obrađuje da bi dobio porijeklo zemlje izvoznice, tj. proizvod koji zatim mogu imati koristi od trgovinskih povlastica kada se izvoze.

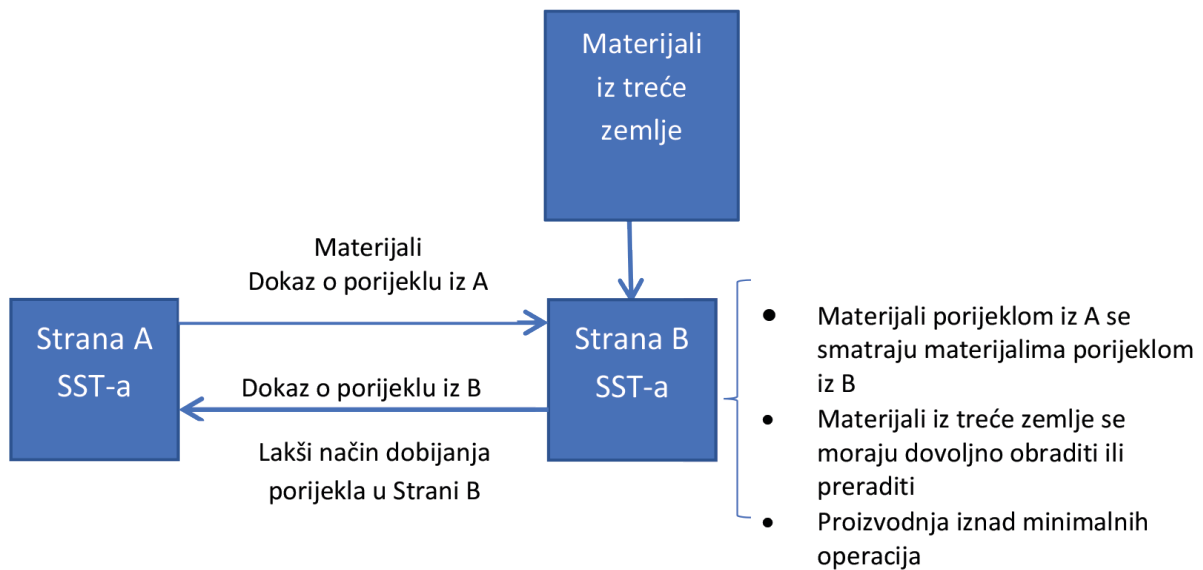
Slika 1a - Model bilateralne kumulacije – materijal sa porijeklom iz partnerske zemlje A se smatra materijalom sa porijeklom u zemlji B

Takođe, mora se naglasiti da ako se u proizvodnji finalnog proizvoda koriste materijali bez porijekla, oni moraju biti dovoljno obrađeni ili prerađeni kako bi finalni proizvod imao koristi od odredbi o kumulaciji.

¹⁴ Za više informacija - <http://findrulesoforigin.org/Glossary/accum>

Slika 1b - Model bilateralne kumulacije - korišćenje materijala treće zemlje u proizvodnji

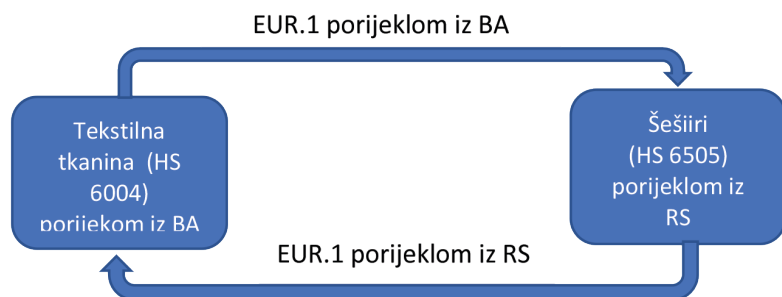

4.1.1.1. Primjer bilateralne kumulacije

Proizvodnja šešira u RS / bilateralna kumulacija

Šeširi (HS 6505) se proizvode u RS. U proizvodnji šešira proizvođač u RS je koristio:

- Tekstilnu tkaninu porijeklom iz BA (HS 6004) i svi ostali korišćeni materijali su porijeklom iz RS.
- Proizvodnja šešira se smatra više nego nedovoljnom obradom ili preradom (član 6 PEM konvencije).
- Potrebno pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 6505: *Proizvedeno od prediva ili tekstilnih vlakana.*

Kako je u proizvodnji šešira proizvođač iz RS koristio tekstilnu tkaninu sa porijeklom (ta-kođe i svi drugi korišćeni materijali su materijali sa porijeklom), a proizvodnja šešira je više nego nedovoljan proces obrade ili prerade, pravilo o porijeklu je ispunjeno, a izvoznik je mogao izdati dokaz o RS porijeklu za izvoz u BA.

U situaciji da je u proizvodnji šešira proizvođač koristio tkaninu bez porijekla (npr. indijska tekstilna tkanina) pravilo o porijeklu *Proizvedeno od prediva ili tekstilnih vlakana* ne bi mo- gao biti zadovoljeno, a šeširi bi bili proizvodi bez porijekla za izvoz u BA.

4.1.2 Dijagonalna kumulacija¹⁵

Dijagonalna kumulacija se primjenjuje između Ugovornih strana koje imaju zaključene uzajamne preferencijalne sporazume koji sadrže identična pravila o porijeklu i u kojima postoje odredbe za takvu kumulaciju. Kao i u slučaju bilateralne kumulacije, dijagonalna kumulacija se može primjenjivati samo na materijale porijeklom iz jedne zemlje potpisnice Sporazuma o slobodnoj trgovini koji se dalje prerađuju u drugoj zemlji potpisnici. Ali za razliku od bilateralne kumulacije, dijagonalna kumulacija omogućava i da se u zemlji izvoznici ne vrši nikakva obrada ili prerada, a porijeklo robe treba da se zadrži.

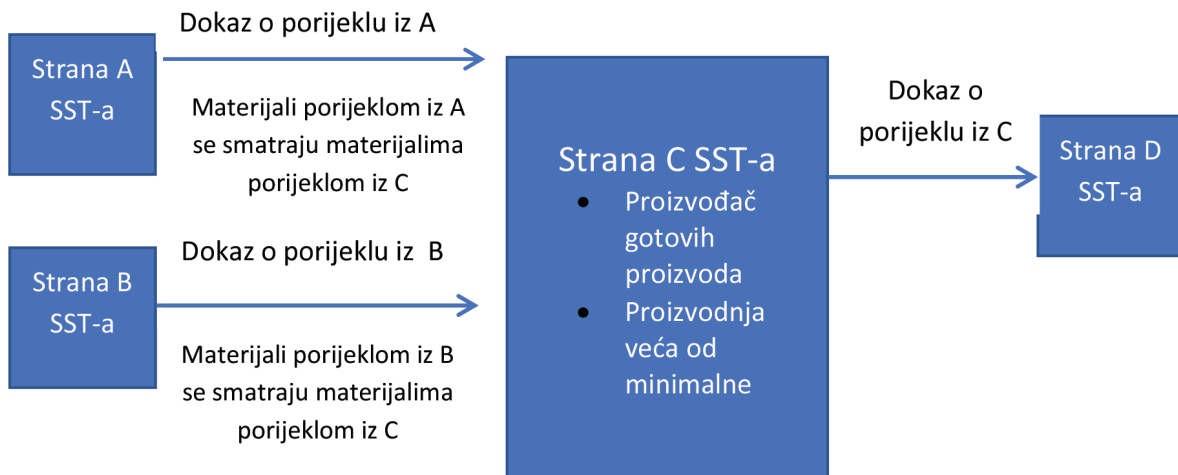
Osnovni principi dijagonalne kumulacije PEM Konvencije su:

- Materijali sa porijeklom koji se uvoze iz druge Ugovorne strane sa kojom je kumulacija moguća ne moraju biti dovoljno obrađeni ili prerađeni da bi se dobilo porijeklo Ugovorne strane izvoznice, ali njihova obrada ili prerada u Ugovornoj strani izvoznici mora da prevazilazi minimalne operacije.
- Ako obrada ili prerada ne prevazilaze minimalne operacije, a sav materijal koji se koristi je materijal sa porijeklom¹⁶, proizvod i dalje može biti proizvod sa porijeklom Ugovorne strane izvoznice ako je dodata vrijednost u Ugovornoj strani izvoznici veća od vrijednosti materijala sa porijeklom iz druge Ugovorne strane sa kojom je kumulacija moguća.
- Ako to nije slučaj, dobijeni proizvod se smatra proizvodom sa porijeklom iz Ugovorne strane koja je zaslužna za najveću vrijednost korišćenih materijala sa porijeklom.
- Sistem dijagonalne kumulacije takođe omogućava da se proizvod sa porijeklom iz jedne Ugovorne strane, koji je dio sistema kumulacije, ponovo izveze u drugu Ugovornu stranu koja je dio istog sistema kumulacije i da se zadrži porijeklo robe.

¹⁵ Regionalna kumulacija je oblik dijagonalne kumulacije. Ona omogućava da se proizvodi porijeklom iz drugih zemalja regionalne grupe smatraju materijalima sa porijeklom u zemlji proizvodnje.

¹⁶ Ako obrada ili prerada u zemlji izvoznici uključuje materijale bez porijekla koji su dovoljno obrađeni ili prerađeni (ako je zadovoljeno pravilo o porijeklu za određeni proizvod iz pravila Liste), ali ne prevazilazi minimalne operacije, proizvod se i dalje može smatrati proizvodom porijekla zemlje izvoznice ako je dodata vrijednost u zemlji izvoznici (uključujući dovoljno obrađene ili prerađene materijale bez porijekla) veća od vrijednosti materijala sa porijeklom iz druge zemlje sa kojom je kumulacija moguća.

Slika 2 - Model dijagonalne kumulacije - svi partneri mogu međusobno da kumuliraju

U ovom modelu dijagonalne kumulacije sve četiri Ugovorne strane (A, B, C i D) primjenjuju ista pravila o porijeklu u okviru Sporazuma o slobodnoj trgovini koji su međusobno zaključile. Tako se materijali sa porijeklom iz Ugovornih strana A i B mogu koristiti da bi se proizveo proizvod sa porijeklom u Strani C za dalji izvoz u Stranu D.

- Produkcija u Ugovornoj strani C mora biti veća od minimalne obrade ili prerade (nije neophodno da bude dovoljna obrada ili prerada) da bi konačni proizvod dobio porijeklo Ugovorne strane C.
- Kada obrada ili prerada koja se vrši u partnerskoj zemlji ne prevazilazi minimalne operacije, dobijeni proizvod se smatra proizvodom sa porijeklom iz te Ugovorne strane (npr. Strana C) samo ako je dodata vrijednost¹⁷ ostvarena tamo veća od vrijednosti korišćenih materijala porijeklom iz bilo koje druge Ugovorne strane.
- Odredbe dijagonalne kumulacije obično propisuju da, ako se ne vrši obrada ili prerada u Strani izvoznici, materijali ili proizvodi jednostavno zadržavaju svoje porijeklo.
- U slučajevima kada Ugovorna strana koja nema zaključen Sporazum o slobodnoj trgovini sa Stranom odredišta koristi ulazne materijale, oni se smatraju materijalima porijeklom iz treće zemlje.

Da rezimiramo:

- ✓ Ako su svi korišćeni materijali materijali sa porijeklom, proizvod treba da ima porijeklo one Ugovorne strane zone kumulacije u kojoj je bio podvrgnut posljednjoj operaciji većoj od „minimalne“ ili ako je postojala samo minimalna proizvodnja, u kojoj je dodata najviša vrijednost.

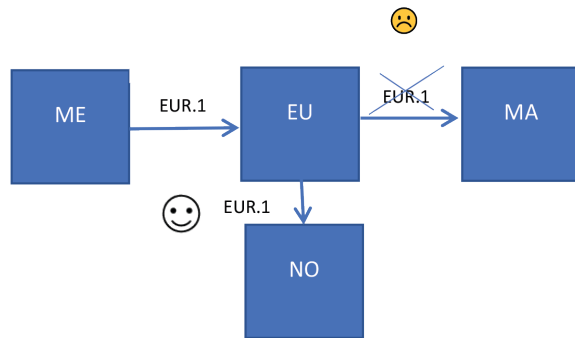
¹⁷Definicija - "dodata vrijednost" označava cijenu franko fabrika umanjenu za carinsku vrijednost svakog od inkorporiranih materijala porijeklom iz druge Ugovorne strane sa kojom je kumulacija moguća ili, kada carinska vrijednost nije poznata ili se ne može utvrditi, prvu utvrdivu cijenu plaćenu za materijale u Ugovornoj strani izvoznici.

U nekim sistemima kumulacije, na primjer, u pan-euro-mediteranskim sistemima kumulacije, kumulacija se može koristiti između ograničenog broja Ugovornih strana, prije nego što su sve uključene Ugovorne strane međusobno zaključile Sporazum o slobodnoj trgovini koji predviđa takvu kumulaciju (tzv. "varijabilna geometrija"). To zahtijeva objavljivanje obavještenja o ispunjavanju potrebnih uslova.

Primjer:

Materijali porijeklom iz Crne Gore su uvezeni u EU gdje se proizvodi finalni proizvod.

- Finalni proizvod je izvezen u Maroko. Iako EU i Maroko imaju potpisan Sporazum o slobodnoj trgovini i kumulacija je moguća između njih, crnogorski materijali se moraju tretirati kao materijali bez porijekla za proizvodnju za Maroko, jer Crna Gora i Maroko nemaju međusobno zaključen Sporazum o slobodnoj trgovini.

- Ako se ista roba izvozi u Norvešku, crnogorske materijale bi trebalo smatrati materijalima sa porijeklom.
- Vidi matricu kumulacije¹⁸

Upamtiti:

- ✓ Bilateralne i dijagonalne kumulacije su moguće samo sa materijalima sa porijeklom.
- ✓ Materijali koji već imaju porijeklo iz jedne Strane preferencijalne zone i koji su već uvedeni kao takvi sa dokazom o preferencijalnom tretmanu, ne moraju biti dovoljno obrađeni.

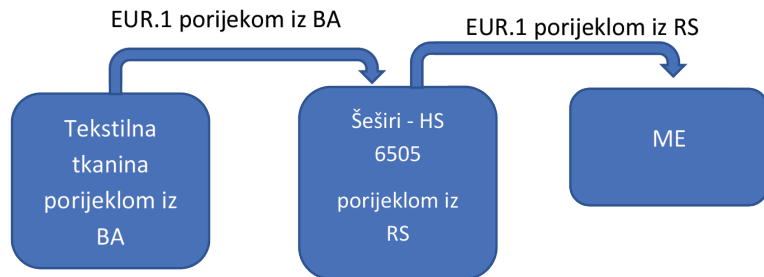
¹⁸ „Matrica“ koja upućuje na protokole/vezu sa Konvencijom koji se primjenjuju između različitih partnerskih zemalja objavljuje se u Službenom listu EU i drugim Ugovornim stranama i redovno se ažurira - vidi 2018/C 325/06 od 14.09.2018.

4.1.2.1 Primjer dijagonalne kumulacije - svi korišćeni materijali su materijali sa porijeklom

Proizvodnja šešira u RS/dijagonalna kumulacija

Šeširi (HS 6505) se proizvode u RS. U proizvodnji šešira izvoznik u RS je koristio:

- Tekstilnu tkaninu porijeklom iz BA (HS 6004) i svi ostali korišćeni materijali imaju porijeklo iz RS.
- Proizvodnja šešira je više nego nedovoljna obrada ili prerada (član 6 PEM Konvencije).

Kako je u proizvodnji šešira proizvođač iz RS koristio tekstilnu tkaninu porijeklom iz BA (svi ostali korišćeni materijali su materijali sa porijeklom) i sve strane BA/RS/ME mogu zajedno da kumuliraju, pravilo o porijeklu je ispunjeno na osnovu dijagonalne kumulacije i izvoznik je mogao da izda dokaz o porijeklu iz RS za izvoz u ME.

Dakle, izvoznik iz RS je mogao da izda EUR.1 (porijeklo iz RS) za izvoz u ME, ali i za sve ostale strane sa kojima je kumulacija moguća.

Vidi matricu kumulacije²⁰.

4.1.2.2 Primjer dijagonalne kumulacije –korišćeni materijali sa porijeklom i bez porijekla

Proizvodnja soka od pomorandže/ dijagonalna kumulacija

Crnogorska kompanija proizvodi sok od pomorandže (HS 2202). U procesu proizvodnje izvoznik je koristio koncentrovani voćni sok iz EU (HS 2009), šećer iz EU (HS 1701), crnogorsku vodu (HS2201) i kinesku askorbinsku kiselinu (HS 2936). Sok od pomorandže se izvozi na Kosovo* (KO).

Pravilo o porijeklu za određeni proizvod (HS 2202): Proizvodnja:

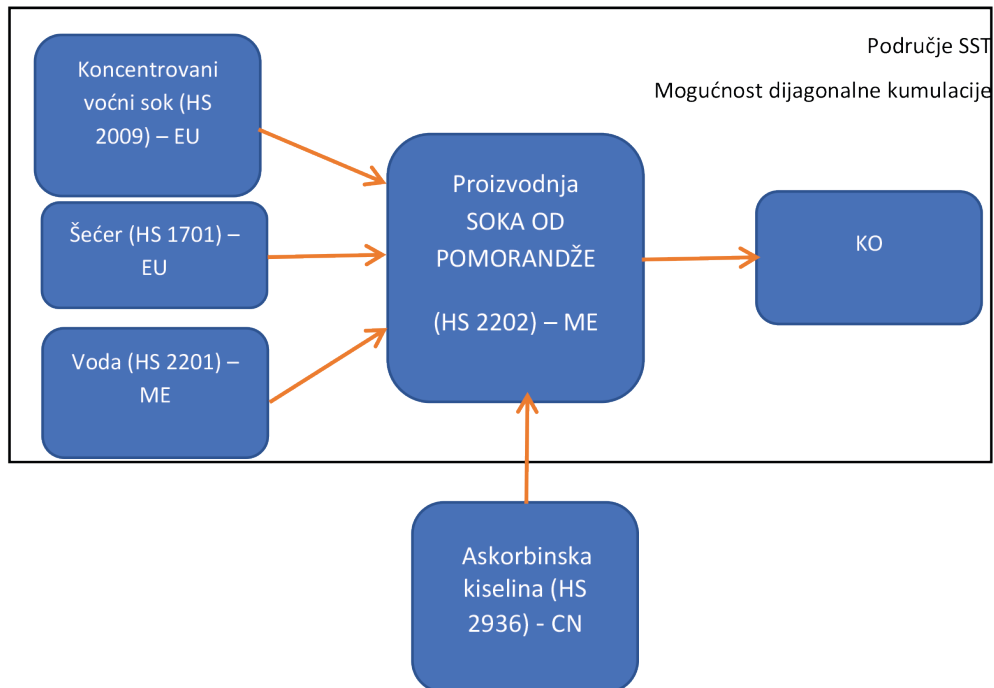
- od materijala bilo kog tarifnog broja, osim tarifnog broja proizvoda,
- kod koje vrijednost svih korišćenih materijala iz Poglavlja 17 ne prelazi 30% cijene franko fabrika proizvoda, i
- kod koje je sav korišćeni voćni sok (osim soka od ananasa, limete ili grejpfruta) sa porijeklom

Proizvodnja soka je više od nedovoljne obrade ili prerade (član 6 PEM Konvencije).

S obzirom da se u proizvodnji soka od pomorandže koriste i materijali bez porijekla (kineska askorbinska kiselina), potrebno je zadovoljiti pravilo o porijeklu za određeni proizvod kako bi se dobilo porijeklo iz ME.

* Ova naznaka ne dovodi u pitanje stavove o statusu i u skladu je sa Rezolucijom SB UN 1244/1999 i Mišljenjem MSP-a o Deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

- Prvi zahtjev je zadovoljen, jer je proizvođač koristio sve materijale tarifnih brojeva, osim tarifnog broja proizvoda (CTH - 2009, 1701, 2201, 2936 => 2202).
- Drugi i treći uslov je takođe zadovoljen, jer je proizvođač koristio šećer i voćni sok iz EU u proizvodnji (dijagonalna kumulacija između ME/EU/KO je obezbijedena – vidi matricu kumulacije¹⁹).

Dakle, izvoznik iz ME je mogao da izda EUR.1 (porijeklo iz ME) za izvoz u KO, ali i za sve ostale strane sa kojima je kumulacija moguća.

Ako je u proizvodnji soka od pomorandže (HS 2202) umjesto koncentrovanog voćnog soka porijeklom iz EU korišćen koncentrovani voćni sok bez porijekla (HS 2009), pravilo o porijeklu, zbog trećeg zahtjeva, ne može biti ispunjeno i porijeklo iz ME ne bi bilo moguće dobiti.

4.1.3 Puna kumulacija

Puna kumulacija ili kumulacija sa materijalima bez porijekla je najfleksibilnija vrsta kumulacije¹⁹.

Za razliku od bilateralne ili dijagonalne kumulacije, puna kumulacija omogućava kumulaciju porijekla računanjem obrade dodate na teritoriji Sporazuma o slobodnoj trgovini čak i kada je početni input bez porijekla. Ona omogućava da se materijali bez porijekla, koji još nisu rezultirali proizvodom sa porijeklom, smatraju inputima za potrebe kumulacije i dodaju proizvodnom procesu koji se odvija u drugoj zemlji potpisnici u zoni pune kumulacije.

To znači da se sve operacije koje se vrše ili sve faze obrade ili prerada proizvoda unutar različitih zemalja članica u zoni kumulacije razmatraju zajedno. Ako obrada koja se vrši u jednoj zemlji predstavlja samo minimalnu operaciju, tada se ne može primijeniti puna kumulacija.

Ona ne zahtijeva da je roba porijeklom iz jedne od Ugovornih strana zone prije nego što se izveze za dalju obradu ili preradu u drugu Ugovornu stranu zone, *ali zahtijeva da se sva obrada ili prerada predviđena pravilima Liste vrši na materijalima bez porijekla kako bi finalni proizvod dobio preferencijalno porijeklo.*

Ovo stoga pruža mogućnost podjele obrade ili prerade između Ugovornih strana.

Međutim, mora biti jasno da neće biti odobren preferencijalni carinski tretman za takve korišćene materijale bez porijekla. Preferencijalni tarifni tretman se može primijeniti samo na uvoz proizvoda koji već imaju porijeklo. Da bi se maksimizirao pozitivan efekat pune kumulacije i da se ne bi plaćala carina na materijale bez porijekla koji se koriste u proizvodnji proizvoda sa porijeklom, puna kumulacija se najčešće povezuje sa sistemom povraćaja carina koji se koristi u vezi sa postupkom unutrašnje obrade²⁰.

Dokaz o obradi izvršenoj u drugoj partnerskoj zemlji je Izjava dobavljača za proizvode bez statusa preferencijalnog porijekla.

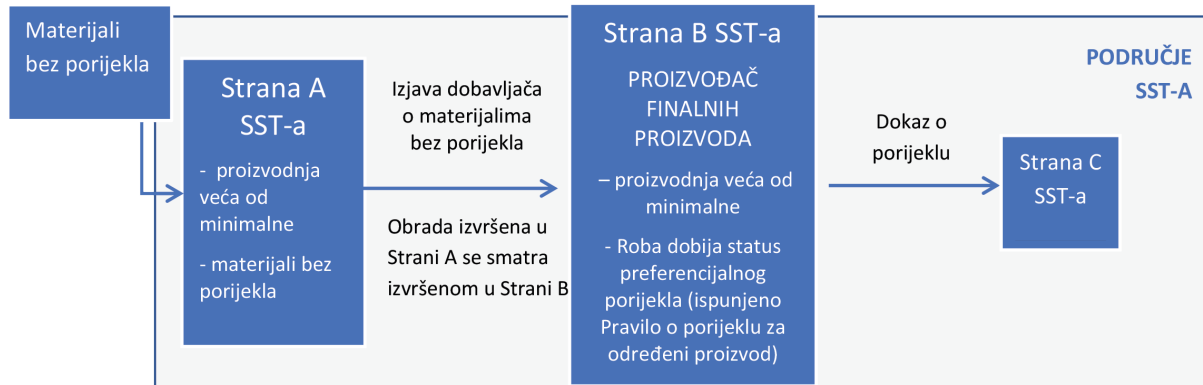
¹⁹ Članice CEFTA-e do sada nisu koristile punu kumulaciju. EU trenutno primjenjuje punu kumulaciju sa nekim trgovinskim partnerima kao što su zemlje EEA, neke države potpisnice EPA, MAGREB (Maroko, Alžir i Tunis), Prekomorske zemlje i teritorije, Kanada, Japan ...

²⁰ U skladu sa nacionalnim odredbama. Uobičajeno, unutrašnja obrada omogućava da se uvezene sirovine ili poluproizvodi obrađuju za ponovni izvoz, bez obaveze da proizvođači plaćaju carinu i PDV na materijale bez porijekla koji se koriste.

Upamtiti:

- ✓ Roba ne mora da ima porijeklo prije izvoza iz jedne Ugovorne strane u drugu radi dalje obrade ili prerade (kao kod bilateralne i dijagonalne kumulacije), ali obrada ili prerada mora biti iznad minimalnih operacija u svim Ugovornim stranama.
- ✓ Ovo olakšava ispunjavanje uslova za dobijanje porijekla u različitim Stranama koje učestvuju u punoj kumulaciji.

Slika 3 - Model pune kumulacije

5 Specifičnosti pune kumulacije u zemljama članicama CEFTA-e

Članom 2, Odluke CEFTA-e 3/2015 propisano je da se u svrhu implementacije člana 2 (1) (b) Priloga I Konvencije, za obradu ili preradu koja se obavlja u stranki CEFTA-e, smatra da je izvršena u bilo kojoj drugoj stranki članici CEFTA-e kada se dobijeni proizvodi podvrgnu naknadnoj obradi ili preradi u datoj stranki. U skladu sa ovom odredbom, proizvodi sa porijeklom dobijeni u dvije ili više stranaka se smatraju proizvodima sa porijeklom iz CEFTA-e, samo ako obrada i prerada prevazilaze operacije navedene u članu 6 Priloga I Konvencije.

Takođe, u članu 10 iste Odluke se navodi da se zabrana povraćaja carine ne primjenjuje u bilateralnoj trgovini između članica CEFTA-e²¹.

5.1 Ograničena primjena odstupanja

Članom 1 Odluke CEFTA-e 3/2015 propisano je da se proizvodi koji su dobili status porijekla u jednoj stranki CEFTA-e primjenom pune kumulacije i/ili povraćaja carine isključuju iz kumulacije prema opštim odredbama PEM Konvencije (član 3 Priloga I PEM Konvencije).

On je osigurao da se ta „odstupanja“ odnose samo na preferencijalnu trgovinu između članica CEFTA-e i da nemaju uticaja na trgovinu sa drugim Ugovornim stranama PEM Konvencije.

To znači da se proizvodi koji dobiju porijeklo primjenom pune kumulacije / povraćaja carine između članica CEFTA-e, ne smatraju proizvodima sa porijeklom kada se izvoze u druge zemlje potpisnice PEM Konvencije. Takođe, nije ih moguće koristiti kao materijale sa porijeklom u proizvodnji proizvoda za izvoz u druge zemlje koje nisu članice CEFTA-e.

²¹ Član 10 takođe uključuje tzv. omogućavajuću klauzulu, tj. potencijalnu mogućnost povraćaja carina sa zemljama EU i EFTA-e ako su ispunjeni svi uslovi propisani u članu 10 (2).

Slika 4 - Model pune kumulacije – uticaj na trgovinu sa drugim Ugovornim stranama PEM Konvencije

U situaciji kada se materijali bez porijekla, koji su podvrgnuti više nego minimalnoj obradi u jednoj članici CEFTA-e, ali koji nisu dobili porijeklo, izvoze u drugu članicu CEFTA-e, izvoznik u prvoj članici CEFTA-e može da izda Izjavu dobavljača kojom se potvrđuje koja je obrada izvršena na materijalima bez porijekla. Ovi materijali bez porijekla se zatim mogu koristiti u drugoj članici CEFTA-e u proizvodnji finalnog proizvoda i treba ih razmatrati zajedno pri odlučivanju da li je proizvod dobio status proizvoda sa porijeklom ili ne (mora se primijeniti pravilo o porijeklu za određeni proizvod).

Ako je proizvodnja veća od nedovoljne i ako je ispunjeno pravilo o porijeklu za određeni proizvod, za takav proizvod se može izdati dokaz o porijeklu pri izvozu u druge članice CEFTA-e.

S obzirom da se, prema Odluci CEFTA-e 3/2015, pravilo o zabrani povraćaja ili oslobađanja od carine ne primjenjuje između članica CEFTA-e, takođe nije potrebno, prije izdavanja dokaza o porijeklu, obračunati carinu na materijale bez porijekla koji se koriste u proizvodnji.

Međutim, ako se takav proizvod izvozi u druge Ugovorne strane PEM Konvencije, bez obzira na činjenicu da članica CEFTA-e mora da ima zaključen Sporazum o slobodnoj trgovini sa tom Ugovornom stranom, on se ne može izvesti sa dokazom o porijeklu, a druga Ugovorna strana smatra te proizvode proizvodima bez porijekla.

Upamtiti:

- ✓ Ako je proizvod dobio porijeklo korišćenjem pune kumulacije/ povraćaja carine na osnovu Odluke CEFTA-e 3/2015, ovo se odnosi samo na preferencijalnu trgovinu između članica CEFTA-e i nema uticaj na trgovinu sa drugim Ugovornim stranama PEM Konvencije.
- ✓ Proizvodi koji dobiju status proizvoda sa porijeklom korišćenjem ove mogućnosti se ne tretiraju kao proizvodi sa porijeklom pri uvozu u druge Ugovorne strane PEM Konvencije.

5.1.1 Koji dokaz o porijeklu treba izdati?

Član 3 Odluke CEFTA-e 3/2015 propisuje da ako se finalni proizvodi mogu smatrati proizvodima sa porijeklom iz jedne članice CEFTA-e na osnovu pune kumulacije i ispunjavanja drugih zahtjeva iz Priloga I, izdaje se EUR.1 ili se može sačiniti izjava o porijeklu od strane izvoznika finalnog proizvoda u zemlju članicu CEFTA-e.

Radi praćenja robe koja je dobila porijeklo na osnovu pune kumulacije/povraćaja carine, potrebno je uvesti naznaku da bi se identifikovala situacija kada se izdaje EUR.1 ili se sačinjava izjava o porijeklu na osnovu ove Odluke CEFTA-e. Stoga, da bi se razlikovali proizvodi sa porijeklom u skladu sa PEM Konvencijom od proizvoda sa porijeklom na osnovu mogućnosti odricanja uvedene Odlukom CEFTA-e 3/2015, CEFTA strane su uvele sljedeće naznake na izjavi o porijeklu i EUR.1 (Okvir 4 i Okvir 7: Napomene):

➤ U Izjavi o porijeklu:

„According to CEFTA Decision 3/2015”, kao završnu rečenicu u izjavi, na engleskom jeziku.

➤ U EUR.1 - Okvir 4:

CEFTA/CEFTA strana (npr. CEFTA/Sjeverna Makedonija)

➤ U EUR.1 - Okvir 7:

„According to CEFTA Decision 3/2015” (na engleskom jeziku)

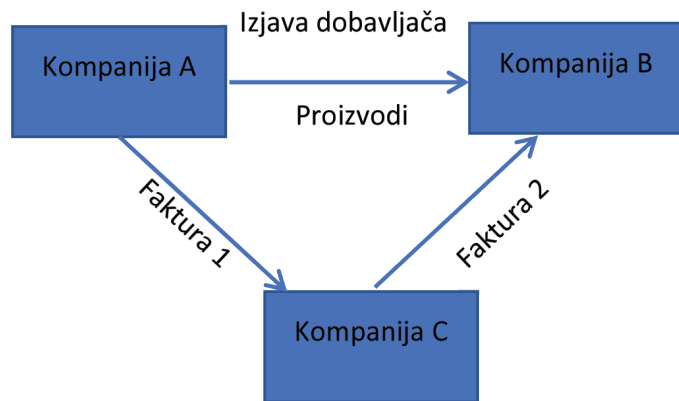
5.2 Izjava dobavljača (SD)

Izjava dobavljača je izjava koju daje dobavljač koji svom kupcu obezbeđuje informacije o statusu porijekla robe. Dobavljač je osoba koja ima kontrolu i znanje o statusu porijekla robe - bez obzira na fakturisanje.

Primjer:

Kompanija A prodaje robu kompaniji C koja je preprodaje kompaniji B. Po nalogu kompanije C, kompanija A šalje robu direktno kompaniji B.

Kompanija A ima sve informacije o statusu porijekla robe i može izdati Izjavu dobavljača direktno kompaniji B, bez obzira na izdavanje fakture. U ovakvoj situaciji kompanija A treba da izda ID priloženu uz otpremnice, listu za pakovanje ili bilo koji drugi komercijalni dokument koji opisuje predmetnu robu dovoljno detaljno da bi se omogućila njena identifikacija.

Uopšteno, Izjava dobavljača može se izdati:

- ✓ za robu koja je dobila preferencijalno porijeklo (samo za robu sa porijeklom kojom se trguje unutar Ugovorne strane) i
- ✓ za robu bez porijekla (koja se koristi prilikom primjene pune kumulacije).

Dobavljač može izdati:

- ✓ posebnu Izjavu dobavljača za svaku pošiljku ili
- ✓ tzv. Dugoročnu izjavu dobavljača

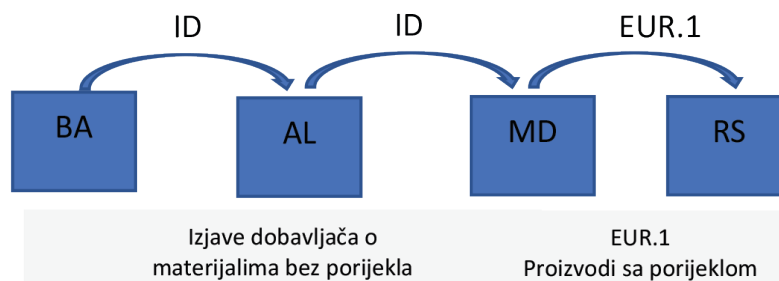
Za razliku od Izjave dobavljača za robu sa porijeklom, Izjava dobavljača za robu bez porijekla ne potvrđuje primaocu već postojeći status porijekla robe.

Umjesto toga, ona sadrži izjavu o materijalima bez porijekla i materijalima sa porijeklom koji se obično koriste u proizvodnji. Ona služi kao dokaz o obradi ili preradi koja je izvršena u članicama CEFTA-e na datim materijalima. Ovim se utvrđuje da li se proizvodi (proizvedeni od dotičnih materijala) mogu smatrati proizvodima sa porijeklom iz članica CEFTA-e ispunjavanjem propisanih zahtjeva.

Ona se smatra pratećim dokumentom za izdavanje EUR.1 ili izjave o porijeklu, ako proizvodi za izvoz dobiju status porijekla korišćenjem ove Izjave dobavljača i ispunjavaju sve druge propisane zahtjeve.

Jasno je da Izjava dobavljača takođe može podržati izradu naredne Izjave dobavljača kada se roba preprodaje, isporučuje ili prenosi između dobavljača.

Takođe se može koristiti i ako se materijali bez porijekla mijenjaju u jednoj Ugovornoj strani (bez dobijanja porijekla – praćeni Izjavom dobavljača) i dodatno mijenjaju u drugoj Ugovornoj strani i svi korišćeni materijali se računaju.

Treba naglasiti da ne postoji zakonska obaveza da dobavljač sačini Izjavu dobavljača i da nije potrebno ovlašćenje za izdavanje Izjave dobavljača. Međutim, dobavljač može biti dužan da sačini Izjavu na osnovu poslovne obaveze.

5.2.1 Izjava dobavljača (za jednu pošiljku)

Dobavljač može izdati Izjavu dobavljača za svaku pošiljku robe ili Dugoročnu izjavu dobavljača koja će obuhvatiti naredne pošiljke identične robe.

Posebnu Izjavu dobavljača:

- ✓ sačinjava dobavljač za svaku pošiljku robe na propisanom obrascu²².
- ✓ Tekst svih izjava dobavljača je obavezujući. Tekst Izjave dobavljača mora biti sačinjen u skladu sa fusnotama, ali fusnote se ne moraju ponavljati.
- ✓ Sastavlja se na listu papira priloženom uz fakturu, otpremnice ili bilo koji drugi komercijalni dokument koji opisuje predmetnu robu dovoljno detaljno da bi se omogućila njena identifikacija.
- ✓ Dobavljač je dužan da je otkuca ili napiše na engleskom jeziku i mora da sadrži originalni potpis dobavljača u rukopisu. Izjava takođe može biti ručno napisana; u tom slučaju, mora biti napisana mastilom i štampanim slovima.

5.2.2 Dugoročna izjava dobavljača

Dugoročna izjava dobavljača obuhvata naredne pošiljke robe koje dobavljač redovno isporučuje kupcu robe za koju se očekuje da će obrada ili prerada u članicama CEFTA-e ostati konstantna tokom dužeg vremenskog perioda.

Ona omogućava olakšice dobavljaču koji šalje identične proizvode, s obzirom da je, u datom vremenskom periodu, potrebna samo jedna Izjava dobavljača koja obuhvata sve proizvode, umjesto odvojenih izjava po pojedinačnoj pošiljci.

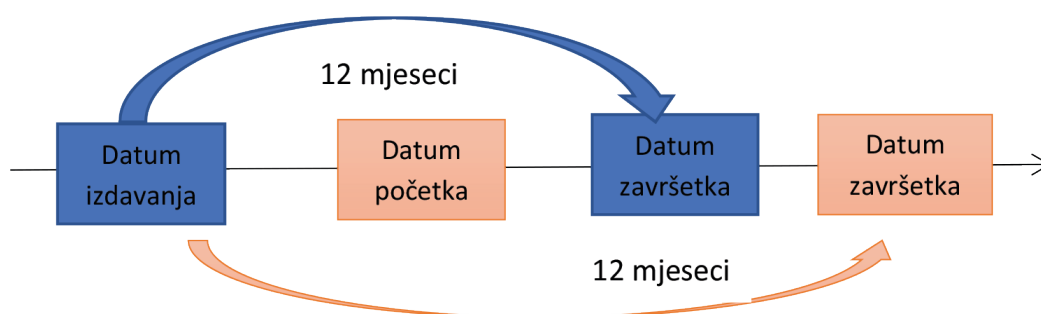
²²Obrazac Izjave dobavljača - uzorak - Prilog 1 Odluke CEFTA-e 3/2015 i Aneks 3 ovog dokumenta.

Dugoročnu izjavu dobavljača:

- ✓ Sačinjava dobavljač u propisanoj formi²³ na listu papira priloženog uz fakturu, otpremnicu ili drugi komercijalni dokument koji opisuje predmetnu robu dovoljno detaljno da bi se omogućila njena identifikacija. Tekst svih izjava dobavljača je obavezujući. Tekst Izjave dobavljača mora biti sačinjen u skladu sa fusnotama, ali fusnote se ne moraju ponavljati.
- ✓ Dobavljač je dužan da je otkuca ili napiše na engleskom jeziku i mora da sadrži originalni potpis dobavljača u rukopisu. Izjava takođe može biti ručno napisana; u tom slučaju, mora biti napisana mastilom i štampanim slovima.
- ✓ Primjenjuje se na sve dalje pošiljke identične robe²⁴ isporučene u periodu do jedne godine²⁵ od dana izdavanja Dugoročne izjave dobavljača. Njome se zahtijeva da su tokom cijelog perioda važenja Izjave dobavljača, sve informacije iz Dugoročne izjave dobavljača iste.
- ✓ Dobavljač je dužan da odmah obavijesti kupca robe ako informacije koje su date u njegovoj Dugoročnoj izjavi dobavljača prestanu da važe.
- ✓ Dostavlja se dotičnom kupcu prije nego što mu se isporuči roba ili sa prvom pošiljkom robe obuhvaćene tom izjavom.

Treba da postoje 3 datuma u Dugoročnoj izjavi dobavljača:

- Datum na koji je sačinjena Izjava dobavljača (datum izdavanja).
 - Datum od koga počinje da važi Izjava dobavljača (datum početka) i
 - Datum na koji se završava period važenja (datum završetka), ne može biti duži od 12 mjeseci nakon datuma izdavanja.
- ✓ Datum izdavanja Dugoročne izjave dobavljača ne može biti poslije datuma početka, ali može biti prije.

²³ Obrazac Dugoročne izjave dobavljača - uzorak - Prilog 2 Odluke CEFTA-e 3/2015 i Aneks 3 ovog dokumenta

²⁴ Identični proizvodi označavaju proizvode koji u svakom pogledu odgovaraju onima opisanim u opisu proizvoda. Opis proizvoda na komercijalnom dokumentu koji se koristi za izradu Izjave dobavljača za višestruke pošiljke mora stoga da bude dovoljno precizan da jasno identifikuje taj proizvod, ali i identične proizvode koji će naknadno biti uvezeni u skladu sa tom ID.

²⁵ Tekst člana 4 Odluke CEFTA-e 3/2015 pruža mogućnost carinskim organima članice CEFTA-e u kojoj se sačinjava Izjava da propišu uslove pod kojima se mogu koristiti duži rokovi.

- ✓ Maksimalni period od 12 mjeseci važenja Dugoročne izjave dobavljača ne znači obavezu dobavljača da izda Izjavu dobavljača za period od 12 mjeseci. To je njegova odluka, to može biti kraći period važenja u kom dobavljač može dokazati da su sve informacije iz Dugoročne izjave dobavljača iste i istinite.

5.2.3 Popunjavanje Izjave dobavljača

Izjava Dobavljača (i Dugoročna ID) obuhvata sve informacije o isporučenoj robi. Sastoji se od tri dijela i uključuje sljedeće informacije:

- informacije o robi koju dobavljač dostavlja, a koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u članicama CEFTA-e bez dobijanja statusa preferencijalnog porijekla i informacije o materijalima koji su za nju korišćeni;
- informacije da svi ostali materijali koji se koriste u članicama CEFTA-e za proizvodnju finalnih proizvoda potiču iz članica CEFTA-e, (EU, Farska ostrva, Island, Norveška, Švajcarska (uključujući Lihtenštajn ili Tursku)²⁶;
- informacije o robi koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi izvan članica CEFTA-e i ukupnoj dodatoj vrijednosti izvan članica CEFTA-e u skladu sa Članom 11 (Princip teritorijalnosti) Priloga I PEM Konvencije.

Materijali bez porijekla

Materijali sa porijeklom

Ukupna dodata vrijednost izvan članica CEFTA-e

Informacije o robi koju dobavljač isporučuje:

Opis isporučene roba	Opis korišćenih materijala bez porijekla	Tarifni broj korišćenih materijala bez porijekla	Vrijednost korišćenih materijala bez porijekla
Ukupna vrijednost			

Prva tabela u obrascu Izjave dobavljača i obrascu Dugoročne izjave dobavljača sadrži podatke o robi koju dobavljač isporučuje, i koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u članicama CEFTA-e, bez dobijanja statusa preferencijalnog porijekla. Takođe sadrži sve informacije o materijalima koji se koriste za njenu proizvodnju.

Kolona I - Opis isporučene robe

Ove informacije treba da budu dovoljno detaljne da bi se jasno identifikovala roba koju dobavljač isporučuje.

²⁶ Potencijalna mogućnost

Kada se faktura, otpremnica ili drugi komercijalni dokument uz koji se prilaže izjava odnosi na različite vrste robe, ili na robu koja ne sadrži materijale bez porijekla u istom obimu, dobavljač mora da napravi jasnu razliku između njih.

Primjer:

- Izjava dobavljača se odnosi na transformatore (HS 8504) proizvedene u jednoj članici CEFTA-e koji će se koristiti u drugoj članici CEFTA-e za proizvodnju klima uređaja (HS 8415).
- Priroda i vrijednost materijala bez porijekla koji se koriste u proizvodnji ovih transformatora razlikuju se od modela do modela.

Opis isporučene robe	Opis korišćenih materijala bez porijekla	Tarifni broj korišćenih materijala bez porijekla	Vrijednost korišćenih materijala bez porijekla
Transformator 1 75 VA 230/24 V	• Bakarna žica za namotavanje • Čelično jezgro		3 EUR 4 EUR
		Ukupna vrijednost	7 EUR
Transformator 2 60 VA 230/12 V	• Bakarna žica za namotavanje • Čelično jezgro		2 EUR 4 EUR
		Ukupna vrijednost	6 EUR

- ✓ Za model 1 korišćena je bakarna žica za namotavanje (HS 8544) vrijednosti 3 EUR i željezno jezgro (HS 8504) vrijednosti 4 EUR.
- ✓ Za model 2 korišćena je bakarna žica za namotavanje (HS 8544) vrijednosti 2 EUR i željezno jezgro (HS 8504) vrijednosti 4 EUR.
- Stoga se mora napraviti razlika između modela u prvoj koloni, a naznake u drugim kolonama se moraju dati odvojeno za svaki od modela kako bi proizvođač klima uređaja mogao izvršiti tačnu procjenu statusa porijekla svojih proizvoda u zavisnosti od toga koji model transformatora koristi.

Kolona II - Opis korišćenih materijala bez porijekla

Druga kolona sadrži informacije o materijalima bez porijekla korišćenih u proizvodnji isporučene robe.

Kolona III – Tarifni broj korišćenih materijala bez porijekla

Treća kolona sadrži informacije o tarifnom broju materijala bez porijekla koji se koriste u proizvodnji isporučene robe. Naznake koje se zahtijevaju u ovim kolonama treba da se navedu samo ako su potrebne.

- ✓ U prethodnom primjeru klima uređaja (HS 8415) kod kojih su korišćeni transformatori (HS 8504), Pravilo o porijeklu za određeni proizvod propisuje da se može koristiti najviše 40% materijala bez porijekla. Zbog vrste Pravila o porijeklu za određeni proizvod, tarifni brojevi za bakarnu žicu za namotavanje (HS 8544) i željezno jezgro (HS 8504) nisu važni, tako da nije potrebno popunjavati tu kolonu. Međutim, vrijednost korišćenih materijala bez porijekla je vrlo važna, jer će je finalni izvoznik računati za dobijanje porijekla.
- ✓ Ili, pravilo za odjevne predmete ex Poglavlja 62 propisuje da se može koristiti predivo bez porijekla. Ako proizvođač takvih odjevnih predmeta u Srbiji koristi tkaninu uvezenu iz Crne Gore koja je tamo dobijena tkanjem prediva bez porijekla, dovoljno je da crnogorski dobavljač u svojoj izjavi opiše materijale bez porijekla korišćene kao predivo, bez obaveze navođenja tarifnog broja i vrijednosti takvog prediva. To je zato što oni nisu važni u donošenju odluke o pribavljanju porijekla finalnih proizvoda. Važno je samo da je proizvodnja započela od prediva bez obzira na tarifni broj i vrijednost korišćenih materijala.

Kolona IV - Vrijednost korišćenih materijala bez porijekla

Četvrta kolona sadrži informacije o vrijednosti materijala bez porijekla koji se koriste u proizvodnji isporučene robe. "Vrijednost materijala" označava carinsku vrijednost korišćenih materijala u vrijeme uvoza korišćenih materijala bez porijekla, ili, ako ona nije poznata i ne može se utvrditi, prvu utvrdivu cijenu plaćenu za materijale u jednoj od država članica CEFTA-e. Tačna vrijednost svakog korišćenog materijala bez porijekla se mora navesti po jedinici robe navedene u prvoj koloni.

Takođe, Izjava dobavljača treba da sadrži informacije o robi koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi izvan članica CEFTA-e u skladu sa Principom teritorijalnosti²⁷.

- U polju *Ukupna dodata vrijednost stečena izvan zemalja članica CEFTA-e* "Ukupna dodata vrijednost" označava sve troškove akumulirane izvan zemalja članica CEFTA-e, uključujući vrijednost svih materijala koja je tamo dodata. Tačna ukupna dodata vrijednost ostvarena izvan zemalja članica CEFTA-e mora biti data po jedinici robe koja je navedena u prvoj koloni.

Dugoročna izjava dobavljača sadrži i informacije o periodu važenja za sve naredne pošiljke robe koje će biti otpremljene u periodu od do Period važenja Dugoročne izjave dobavljača obično ne bi trebalo da bude duži od 12 mjeseci, pod uslovima propisanim od strane carinskih organa zemlje u kojoj se sačinjava Dugoročna izjava dobavljača.

5.2.4 Čuvanje izjava dobavljača i pratećih dokumenata

Dobavljač koji sastavlja Izjavu dobavljača mora biti spreman da u svakom trenutku, na zahtjev carinskog organa članice CEFTA-e u kojoj je sačinjena izjava, dostavi sva odgovarajuća dokumenta kojima se dokazuje da su informacije date u toj izjavi tačne.

Dobavljač koji sačinjava Izjavu dobavljača mora čuvati najmanje tri godine kopije izjave i sve fakture, otpremnice ili druga komercijalna dokumenta uz koja se ta izjava prilaže, kao i

²⁷ Ukupna maksimalna dodata vrijednost ostvarena izvan Ugovornih strana ne smije biti veća od 10% cijene franko fabrika proizvoda za koji će se tražiti status porijekla (član 11 PEM Konvencije).

sva odgovarajuća dokumenta kojima se dokazuje da su informacije date u Izjavi dobavljača tačne. Ako postoji Dugoročna izjava dobavljača, taj period počinje od datuma isteka važenja Dugoročne izjave dobavljača.

5.2.5 Administrativna saradnja i provjera izjava dobavljača

Da bi se osigurala pravilna primjena pune kumulacije, carinski organi zemalja članica CEFTA-e su dužni da pružaju pomoć jedni drugima prilikom provjere vjerodostojnosti uverenja o prometu robe EUR.1, izjava o porijeklu ili izjava dobavljača i tačnosti informacija navedenih u tim dokumentima.

Postupak naknadne provjere vjerodostojnosti Izjave dobavljača ili dokaza o porijeklu, odnosno tačnosti datih podataka, je u osnovi isti i podržan je od strane carinske administracije.

Naknadne provjere izjava dobavljača ili dugoročnih izjava dobavljača, kao i naknadna provjera izdatih dokaza o porijeklu, se mogu obaviti **nasumice** ili kad god carinski organ zemlje članice CEFTA-e izrazi **opravdanu sumnju** u vjerodostojnost dokumenta ili tačnost informacija koje su sadržane u njemu.

Ako postoji sumnja u vjerodostojnost dokumenta ili tačnost podataka navedenih u Izjavi dobavljača, postupak njegove provjere je sljedeći:

- Carinski organ zemlje članice CEFTA-e, u kojoj su takve izjave dobavljača korišćene za dobijanje porijekla izvezene robe, vraća Izjavu dobavljača (ili Dugoročnu izjavu dobavljača) i fakture, otpremnice ili druga komercijalna dokumenta koja se odnose na robu obuhvaćenu takvom izjavom carinskom organu zemlje članice CEFTA-e u kojoj je izjava sačinjena.
- Carinska služba treba da navede, po potrebi, razloge za provjeru.
- Oni su takođe dužni da proslijede, u prilog zahtjevu za naknadnu provjeru, sva pribavljena dokumenta ili informacije koje navode na zaključak da su informacije date u Izjavi dobavljača netačne.

Provjeru sprovodi carinski organ zemlje članice CEFTA-e u kojoj je Izjava dobavljača (ili Dugoročna izjava dobavljača) sačinjena. U tu svrhu, on ima pravo da zatraži bilo kakav dokaz i izvrši kontrolu računa dobavljača ili bilo koju drugu provjeru koju smatra prikladnom.

Carinski organ koji zahtijeva provjeru mora biti obaviješten o rezultatima što je prije moguće (uzimajući u obzir rokove za provjeru dokaza o porijeklu koji je izdat na osnovu date Izjave dobavljača).

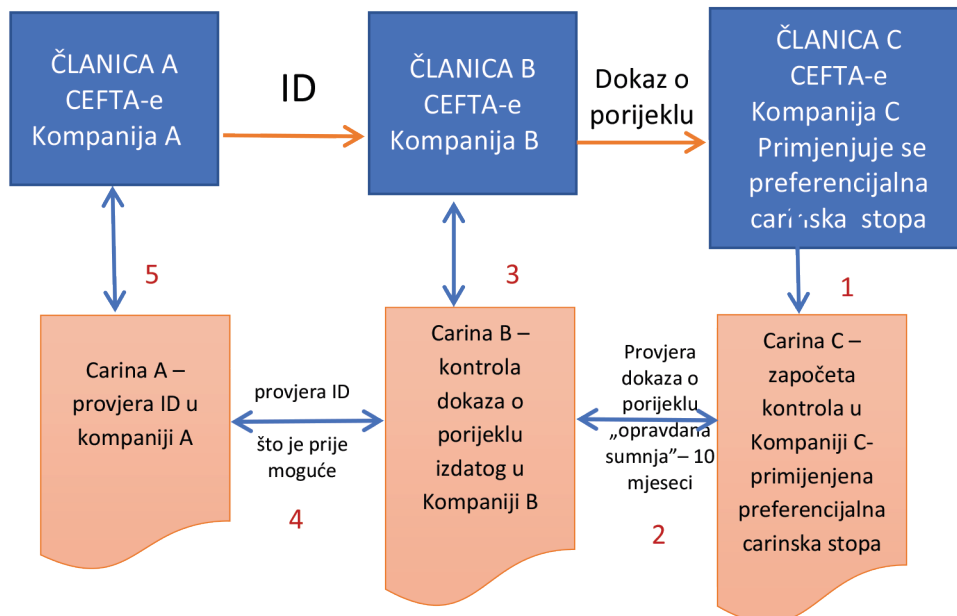
Ti rezultati moraju jasno pokazati da li su informacije date u Izjavi dobavljača tačne i omogućiće utvrđivanje činjenice da li i do koje mjere se takva izjava može uzeti u obzir za izdavanje uverenja o prometu robe EUR.1 ili za izradu izjave o porijeklu.

PRIMJER: Proces provjere Izjave dobavljača

- ✓ Dokaz o porijeklu je izdala kompanija B kompaniji C. Izvozni proizvod je dobio preferencijalno porijeklo primjenjujući punu kumulaciju korišćenjem materijala bez

porijekla kupljenih od kompanije A. Kompanija A je sačinila Izjavu dobavljača u kojoj se navode svi materijali bez porijekla i materijali sa porijeklom koji su korišćeni u proizvodnji. Kompanija C je primijenila preferencijalnu carinsku stopu na uvoz u zemlju C.

Slika 5 – Proces provjere

- ✓ Tokom kontrole nakon carinjenja, carinski organ Strane C je imao osnovanu sumnju u vjerodostojnost dokaza o porijeklu i pokrenuo je kroz administrativnu saradnju provjeru vjerodostojnosti izdatog dokaza o porijeklu.
- ✓ Carinska uprava Strane B je izvršila naknadnu provjeru u kompaniji B koja je izdala dokaz o porijeklu. Tokom kontrole su uvidjeli da je puna kumulacija primijenjena na osnovu Izjave dobavljača i postojala je osnovana sumnja u vjerodostojnost Izjave dobavljača. Kroz administrativnu saradnju izvršena je provjera u Strani A, u kojoj je Kompanija A izdala Izjavu dobavljača. Utvrđeno je da je Izjava dobavljača ispravno izdata, a ista je bila vjerodostojna i opravdana. Na osnovu ovih informacija, carinska uprava u Strani B je odgovorila na zahtjev za provjeru carinskoj upravi Strane C.
- ✓ U navedenom primjeru, provjera je inicirana od strane carinske uprave one Strane u kojoj je primijenjena preferencijalna carinska stopa. Međutim, treba napomenuti da provjeru Izjave dobavljača može inicirati i carinska uprava one Strane u kojoj je izdat dokaz o porijeklu (na osnovu ID) ili u vrijeme izdavanja ili prilikom naredne kontrole. Takođe, može se inicirati tokom bilo koje vrste kontrole - na primjer tokom redovne kontrole ovlašćenog izvoznika.

5.2.6 Posljedice netačne Izjave dobavljača

S obzirom da netačna izjava dobavljača može na kraju dovesti do izdavanja netačnog dokaza o porijeklu, to bi moglo značiti da bi uvoznik morao da plati (vrati) carine za jednu

ili više pošiljki, jer ne postoji validan dokaz o porijeklu koji je potreban da bi se osigurala preferencijalna carinska stopa.

Mora biti jasno da Izjava dobavljača takođe može da podrži izradu naredne Izjave dobavljača kada se roba prodaje, isporučuje ili prenosi između dobavljača.

Takođe, pogrešno izdavanje Izjave dobavljača potencijalno podrazumijeva čitav lanac pogrešno izdatih dokumenata. Pogrešna izjava ne samo da može dovesti do gubitka kupca ili obaveze plaćanja carine, već može imati i druge posljedice vezane za, npr. poresko ili krivično pravo.

Treba naglasiti da se izrada izjava dobavljača vrši bez učešća carinskih organa. Dobavljač je odgovoran za tačnost izjava datih primaocu. Kada se sačinjava Izjava dobavljača, obavezni su formalni zahtjevi. Dobavljač je takođe dužan da odmah obavijesti kupca robe ako se okolnosti promijene, što dovodi do činjenice da dugoročna izjava dobavljača prestaje da važi.

U slučajevima kada se utvrdi da je dobavljač izdao netačnu Izjavu dobavljača, takođe se može predvidjeti prekršajni postupak nacionalnim odredbama svake od zemalja članica CEFTA-e: (Član 9: *Kazne se izriču svakom licu koje sačini ili utiče na to da se sačini, dokument koji sadrži netačne informacije u cilju dobijanja preferencijalnog tretmana za proizvode*).

Takođe, ako je ovlašćeni izvoznik izdao netačnu Izjavu dobavljača, mjera koja bi se mogla preduzeti može da uključi oduzimanje odluke o ovlašćenom izvozniku.

5.3 Primjer pune kumulacije - pravilo dodate vrijednosti

Albanska kompanija proizvodi kišobrane (HS 6601) i prodaje ih Bosni i Hercegovini po cijeni od 4 eura franko fabrika. Proizvodni proces:

PROIZVODNJA KIŠOBRANA ALBANSKE KOMPANIJE (HS 6601)

Materijal koji se koristi u proizvodnji kišobrana:

- ŠIVENI TEKSTILNI MATERIJALI – dio kišobrana (HS 6307) - kupljeni od kompanije iz RS po cijeni 1 EUR franko fabrika (materijali bez porijekla) - carinska stopa najpovoljnije nacije (MFN stopa) na uvoz u AL je 0%;
 - ALUMINIJUMSKI DJELOVI KOŠOBRANA - okviri i žice (HS 6603) - kupljeni od kompanije iz Kine po cijeni 1,3 EUR franko fabrika (materijali bez porijekla) – carinska stopa na uvoz u AL iznosi 15%;
 - PLASTIČNI DJELOVI (HS 6603) kupljeni od albanskog proizvođača po cijeni 0,3 EUR franko fabrika - praćeni izjavama dobavljača za robu sa porijeklom;
 - Proizvodnja iznad minimalne.
- Pravilo Liste za HS 6601 propisuje **da ukupna vrijednost svih materijala bez porijekla ne smije biti veća od 50% finalne cijene franko fabrika.**

PROIZVODNJA ŠIVENOG TEKSTILNOG MATERIJALA KOMPANIJE IZ SRBIJE (HS 6307)

Materijal koji se koristi u proizvodnji:

- TEKSTILNI MATERIJAL (HS 5512) uvezen iz Bangladeša po cijeni od 0,5 EUR FRANKO FABRIKA (materijali bez porijekla) - uvozna carina na tekstilni materijal iznosi 10%;
 - OSTALI MATERIJALI imaju porijeklo iz Srbije;
 - Proizvodnja iznad minimalne.
- Pravilo Liste za HS 6307 propisuje ***proizvodnju u kojoj vrijednost svih upotrijebljenih materijala ne prelazi 40% cijene proizvoda franko fabrika.***

STICANJE PREFERENCIJALNOG PORIJEKLA KIŠOBRANA PROIZVEDENIH U ALBANIJI

U nastavku se upoređuju slučajevi u kojima se koristi Regionalna PEM Konvencija (bez primjene CEFTA odstupanja - puna kumulacija i povraćaj carina), kao i situacija kada se koristi Odluka CEFTA-e 3/2015 sa mogućnošću pune kumulacije i povraćaja carine. Cilj je da se pokaže razlika i mogućnosti koje bi ova nova mogućnost trebalo da pruži.

- BEZ PUNE KUMULACIJE I POVRAĆAJA CARINE - PEM konvencija koja je trenutno u upotrebi

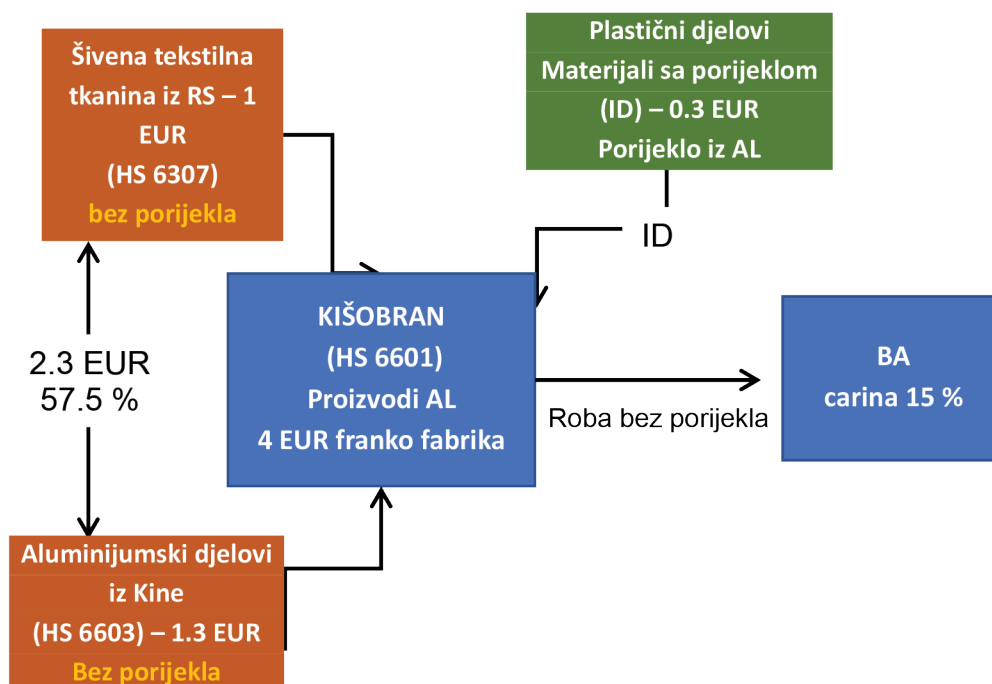
U proizvodnji kišobrana proizvođač je koristio šiveni tekstilni materijal bez porijekla i dijelove od aluminijuma.

Vrijednost materijala bez porijekla korišćenih u proizvodnji kišobrana je 2,3 EUR franko fabrika (šiveni tekstilni materijal + aluminijumski dijelovi), što odgovara 57,5% ukupne cijene kišobrana (4 EUR franko fabrika).

Pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 6601 propisuje da kišobran može da dobije porijeklo zemlje izvoznice ako se ispuni pravilo Liste (*ukupna vrijednost svih materijala bez porijekla ne smije biti veća od 50% finalne cijene franko fabrika*).

Prilikom izvoza kišobrana u Bosnu i Hercegovinu nije moguće izdati dokaz o porijeklu, jer je u njegovoj proizvodnji korišćeno 57,5% materijala bez porijekla. To će rezultirati obračunavanjem carine od 15% da bi se kišobrani mogli staviti u slobodan promet u Bosni i Hercegovini.

Slika 6. Dobijanje preferencijalnog porijekla - bez pune kumulacije i povraćaja carine

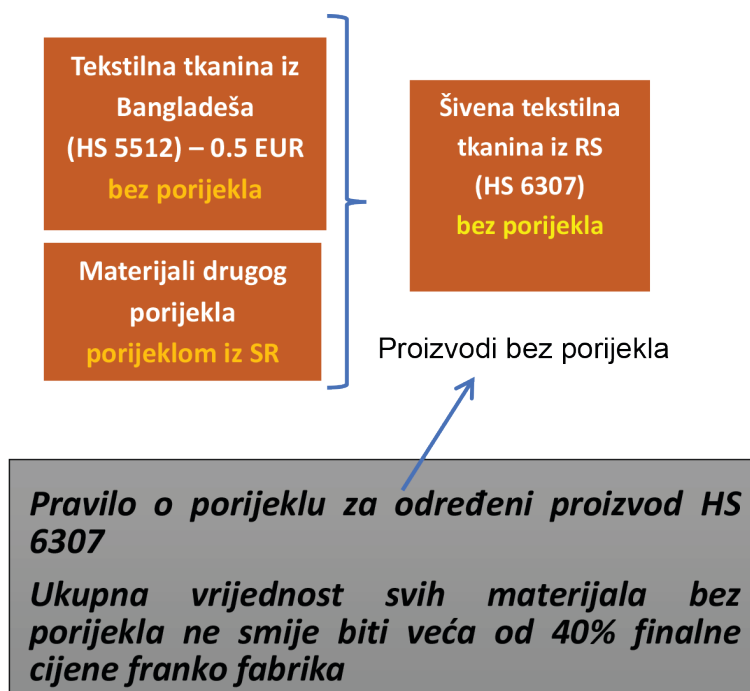
➤ PRIMIJENJENA PUNA KUMULACIJA I Povraćaj CARINE (Odluka CEFTA-e 3/2015)

U proizvodnji šivenog tekstilnog materijala (HS 6307) kompanija iz Srbije je koristila tekstilne materijale bez porijekla kupljene od proizvođača iz Bangladeša (HS 5512) po cijeni od 0,5 EUR franko fabrika. Svi ostali korišćeni materijali imaju preferencijalno porijeklo iz Srbije.

Proizvodnja je veća od minimalne proizvodnje, ali šiveni tekstilni materijal je ipak bez porijekla, jer pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 6307 nije ispunjeno.

Bez obzira na to, proizvođač iz Srbije je mogao da izda Izjavu dobavljača albanskoj kompaniji kojom se potvrđuje da su u proizvodnji šivenog tekstilnog materijala (HS 6307) korišćeni materijali bez porijekla u vrijednosti od 0,5 EUR franko fabrika i da su svi ostali korišćeni materijali bili materijali sa porijeklom.

Slika 7. Dobijanje preferencijalnog porijekla – primijenjena puna kumulacija i povraćaj carine

Albanska kompanija zatim u obračunu materijala bez porijekla korišćenih u proizvodnji finalnog proizvoda (kišobrani HS 6601) računa ovih 0,5 EUR za materijale bez porijekla, a za aluminijumske djelove bez porijekla 1,3 EUR, što je ukupno 1,8 EUR franko fabrika. To odgovara 45% cijene kišobrana franko fabrika.

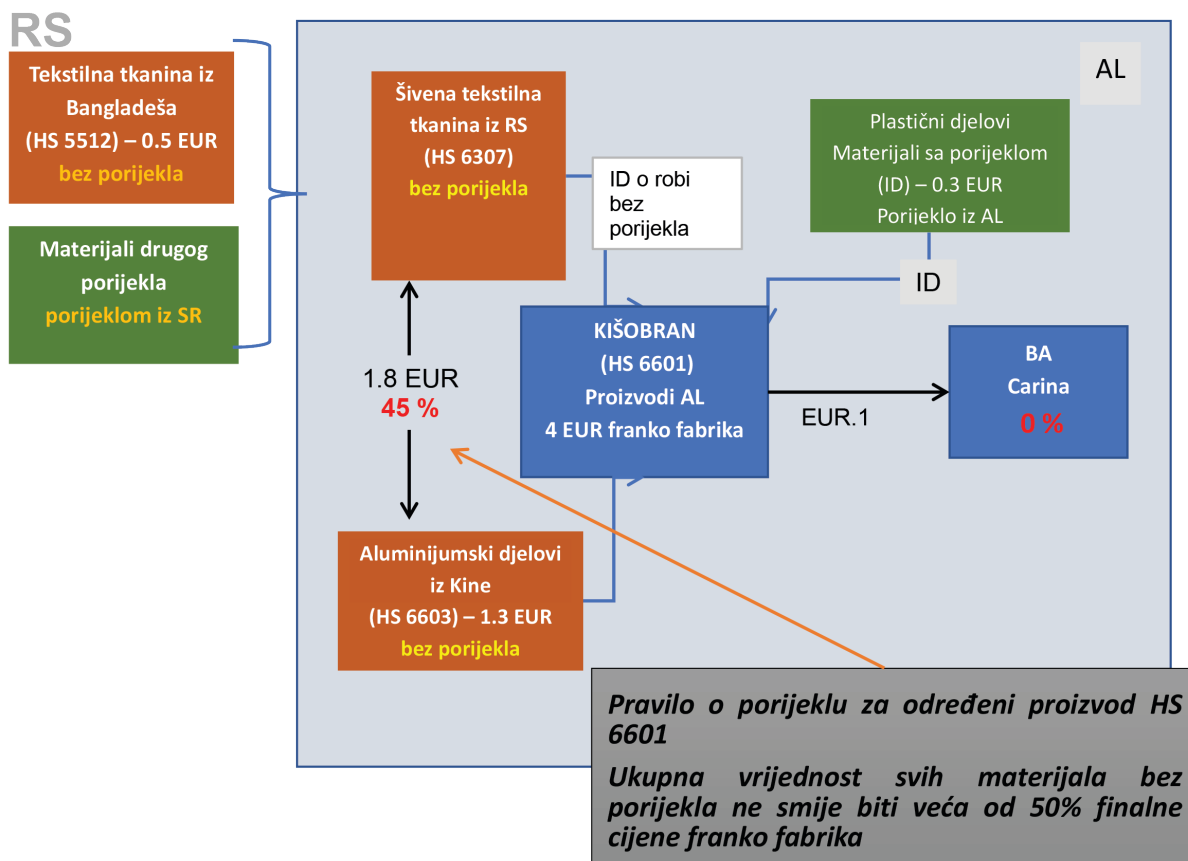
Možemo zaključiti da se u proizvodnji finalnog proizvoda koristi 45% materijala bez porijekla, što dovodi do zaključka da je zadovoljeno Pravilo o porijeklu određenog proizvoda u pravilu Liste, i da je albanska kompanija mogla izdati dokaz o porijeklu prilikom izvoza kišobrana u Bosnu i Hercegovinu²⁸. To podrazumijeva da se u BA primjenjuje carinska stopa od 0%.

Treba uzeti u obzir i činjenicu da zbog toga što je korišćena unutrašnja obrada i što se primjenjuje pravilo povraćaja carine²⁹, nije potrebno obračunavati carinsku stopu za sve materijale bez porijekla korišćene u proizvodnji prije nego što se izda dokaz o porijeklu (ili se uvozna carina koja se plaća na materijale bez porijekla korišćene u proizvodnji može vratiti).

²⁸ Ili druge zemlje članice CEFTA-e

²⁹ Vidi temu 6 – Povraćaj carine

Slika 7.1 - Dobijanje preferencijalnog porijekla – primijenjena puna kumulacija i povraćaj carine

Zaključak:

Iz ovoga slijedi da u situaciji kada ne postoji mogućnost pune kumulacije/povraćaja carine pri uvozu kišobrana iz Albanije u Bosnu i Hercegovinu, treba naplatiti carinu od 15%. Ako postoji mogućnost pune kumulacije/povraćaja carine, to kompanijama omogućava korišćenje materijala bez porijekla koji još nisu rezultirali proizvodom sa porijeklom. Oni se onda mogu smatrati materijalima u svrhu kumulacije i dodati proizvodnom procesu koji se odvija u kompaniji u drugoj zemlji u zoni pune kumulacije. Tada se zajedno smatraju proizvodom sa porijeklom ako su druga pravila zadovoljena i roba dobija porijeklo.

Dakle, u ovom slučaju, isto nam daje mogućnost da koristimo materijale bez porijekla iz Bangladeša koji su jeftiniji od materijala sa porijeklom iz zone Sporazuma o slobodnoj trgovini. To u konačnom omogućava jeftiniju proizvodnju gotovog proizvoda i plasiranje istog bez naplate carine u zoni primjene pune kumulacije.

Puna kumulacija/povraćaj carine između zemalja članica CEFTA-e omogućava proizvodnju finalnog proizvoda po konkurentnim cijenama koji će se prodati kupcima CEFTA-e bez carine, ali koji možda neće biti konkurentan na drugim tržištima (na primjer EU i EFTA jer se puna kumulacija (još) ne primjenjuje sa njima).

5.4 Primjer pune kumulacije - pravilo procesa

PROIZVODNJA PAMUČNIH KOŠULJA (HS 6205) – primijenjena puna kumulacija i povraćaj carine

Kinesko pamučno predivo (HS 5205) se uvozi u Makedoniju gdje se proizvodi u tkaninu (HS 5208).

Pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 5208 zasniva se na tzv. “pravilu dvostruke transformacije”³⁰, što znači da je u konkretnoj situaciji proizvodnja morala početi od vlakna da bi se ispunilo pravilo Liste.

To znači da tkanina (HS 5208) ne ispunjava uslove za preferencijalno porijeklo i zadržava kinesko porijeklo.

Tkanina bez porijekla se izvozi iz Makedonije u Moldaviju, gdje se izrađuje u košulje (HS 6205). Makedonski izvoznik je sačinio Izjavu dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi u Makedoniji, bez dobijanja statusa preferencijalnog porijekla.

Pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 6205 propisuje da proces proizvodnje mora početi od prediva i onda gotov proizvod može dobiti preferencijalno porijeklo.

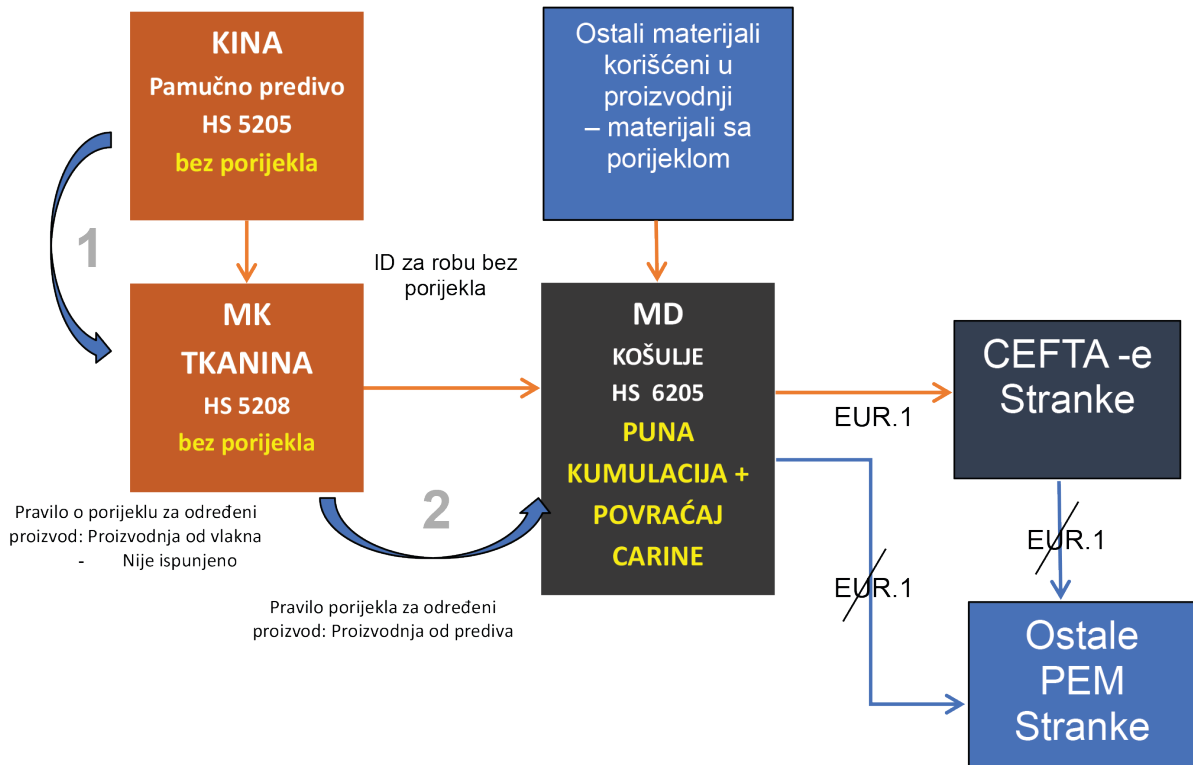
U Moldaviji, gotove košulje dobijaju status preferencijalnog porijekla jer se obrada koja je izvršena u Makedoniji dodaje obradi izvršenoj u Moldaviji da bi se proizvele košulje sa porijeklom. Zahtjev dvostruke transformacije je tada ispunjen na teritoriji Strana koje imaju koristi od pune kumulacije. Finalni proizvod dobija preferencijalno porijeklo i može se izvoziti u druge zemlje članice CEFTA-e i ima koristi od preferencijalnog tretmana u njima.

Međutim, s obzirom da puna kumulacija između drugih Ugovornih strana PEM-a nije priznata, proizvod se ne može ponovo izvoziti unutar PEM zone uz povlastice.

S obzirom da se između zemalja članica CEFTA-e primjenjuje povraćaj carine, nije potrebno obračunavati carinu na sve materijale bez porijekla korišćene u proizvodnji prije nego što se izda dokaz o porijeklu ili se može izvršiti povraćaj uvozne carine plaćene na materijale bez porijekla korišćene u proizvodnji.

³⁰ Pravilo dvostruke transformacije znači da se dva značajna procesa proizvodnje moraju odvijati u zemlji/zoni Sporazuma o slobodnoj trgovini.

Slika 8. Puna kumulacija - pravilo procesa

6 Opšti pregled - povraćaj carine

Izraz “povraćaj carine” odnosi se na oslobađanje od ili refundiranje uvoznih carina na materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda za izvoz.

6.1 Zabrana povraćaja ili oslobađanja od carine (*no-drawback* pravilo)

Zabrana povraćaja ili oslobađanja od uvozne carine je navedena u većini sporazuma o slobodnoj trgovini zaključenih između partnerskih zemalja. Pravilo o zabrani povraćaja ili oslobađanja od carine osigurava da se plaćaju carine koje se primjenjuju na materijale trećih zemalja. Njegov glavni cilj je da se isključi dvostruko odobravanje carinskih olakšica (nenaplaćivanje carina na materijale trećih zemalja u zemlji izvoza i uvoz robe uz dokaz o porijeklu sa preferencijalnom carinskom stopom u zemlji uvoza).

Za razliku od povraćaja carine, pravilo zabrane povraćaja carine favorizuje upotrebu materijala iz zone sporazuma o slobodnoj trgovini, a ne upotrebu materijala bez porijekla iz trećih zemalja.

6.1.1 PEM Konvencija i zabrana povraćaja carina

- ✓ Postojeća PEM pravila primjenjuju opšti princip zabrane povraćaja carine na materijale koji se koriste u proizvodnji nekog proizvoda (primjenjuje se pravilo o zabrani povraćaja carine). Međutim, između određenih ugovornih strana, predviđena su takođe bilateralna odstupanja³¹. Cilj člana 14 PEM Konvencije je da se spriječi povraćaj carine na sve materijale bez porijekla koji se koriste u obradi ili preradi proizvoda sa porijeklom.

Stoga, ovi materijali bez porijekla podliježu uvoznj carini, bez mogućnosti oslobađanja ili povraćaja iste, carinski dug nastaje u trenutku prihvatanja deklaracije za ponovni izvoz i mora se obračunati kao da su materijali bez porijekla bili stavljeni u slobodan promet. Svrha ovog pravila je da se izbjegne negativna diskriminacija u carinskom tretmanu između robe namijenjene za domaću upotrebu ili potrošnju u odnosu na robu koja se izvozi u partnersku zemlju.

- ✓ Ugovorne strane PEM-a su predložile, nakon detaljne analize, da prema predloženoj revidiranoj PEM Konvenciji, treba ukinuti pravilo zabrane. Ova mogućnost treba da obuhvati sve ugovorne strane PEM-a i sve proizvode, osim materijale koji se koriste u proizvodnji proizvoda koji spadaju u opseg HS poglavlja 50 do 63³².

³¹ Odluka Zajedničkog komiteta PEM-a 2/2017 će biti dio ovih odstupanja.

³² Predložena revidirana PEM konvencija takođe uključuje mogućnost bilateralnog ukidanja zabrane povraćaja carine za HS poglavlja 50-63 za proizvode koji su dobili status porijekla primjenom bilateralne pune kumulacije.

6.2 CEFTA i povraćaj carine

U članu 10 PEM Odluke 3/2015 navodi se da se zabrana povraćaja carine propisana u članu 14 Priloga I PEM Konvencije ne primjenjuje u bilateralnoj trgovini između zemalja članica CEFTA-e.

Ako finalni proizvodi dobiju porijeklo u jednoj članici CEFTA-e i izvoze se u drugu članicu CEFTA-e, nema potrebe da se plaća carina na materijale bez porijekla koji se koriste u proizvodnji prije izdavanja dokaza o porijeklu ili je, pak, moguće izvršiti povraćaj carine³³. Ipak, u zemlji članici CEFTA-e u koju se roba izvozi postoji mogućnost odobravanja povlastice.

Mogućnost neplaćanja carine ili povraćaj carinskih dažbina može pomoći da se stvore jednaki uslovi za sve privredne subjekte u zoni CEFTA-e. To može poboljšati konkurenciju, smanjiti troškove i povećati trgovinu, jer visoke carine na materijale bez porijekla koji se koriste u proizvodnji čine sporazume o slobodnoj trgovini beznačajnim.

Upamtiti:

- ✓ Prema Odluci CEFTA-e 3/2015, zabrana povraćaja carine se neće primjenjivati u bilateralnoj trgovini između zemalja članica CEFTA-e.
- ✓ Prema predloženoj revidiranoj PEM Konvenciji, prijedlog je da se pravilo o zabrani ukine za sve ugovorne strane PEM-a i sve proizvode (osim za materijale HS poglavlja 50 do 63).

6.3 Primjer - pravilo “zabrane povraćaja carine” nasuprot pravilu o “povraćaju carine”

Osnovne informacije:

Aluminijumski (HS 2606) i plastični profili (HS 3916) se uvoze iz Kine u EU u okviru postupka unutrašnje obrade. Redovna carinska stopa za aluminijum je 0%, ali za plastične profile iznosi 6,5% (carina se odlaže zbog unutrašnje obrade).

- U EU se prerađuju do finalnog proizvoda aluminijumskih profila (HS 7604).
- Ove aluminijumske profile treba zatim izvesti u Crnu Goru.

- Ako je ispunjeno pravilo o porijeklu za određeni proizvod za 7604 (ex. Poglavlje 76 = CTH + max 50% materijala bez porijekla franko fabrika), treba izdati dokaz o porijeklu za aluminijumske profile. Šta je sa povraćajom carine?

³³Vidi nacionalnu regulativu.

Slijedi upoređivanje slučajeva u kojima se koristi zabrana povraćaja carine³⁴ ili povraćaj carine³⁵ sa ciljem da se olakša razumijevanje uticaja povraćaja carine na gotovi proizvod.

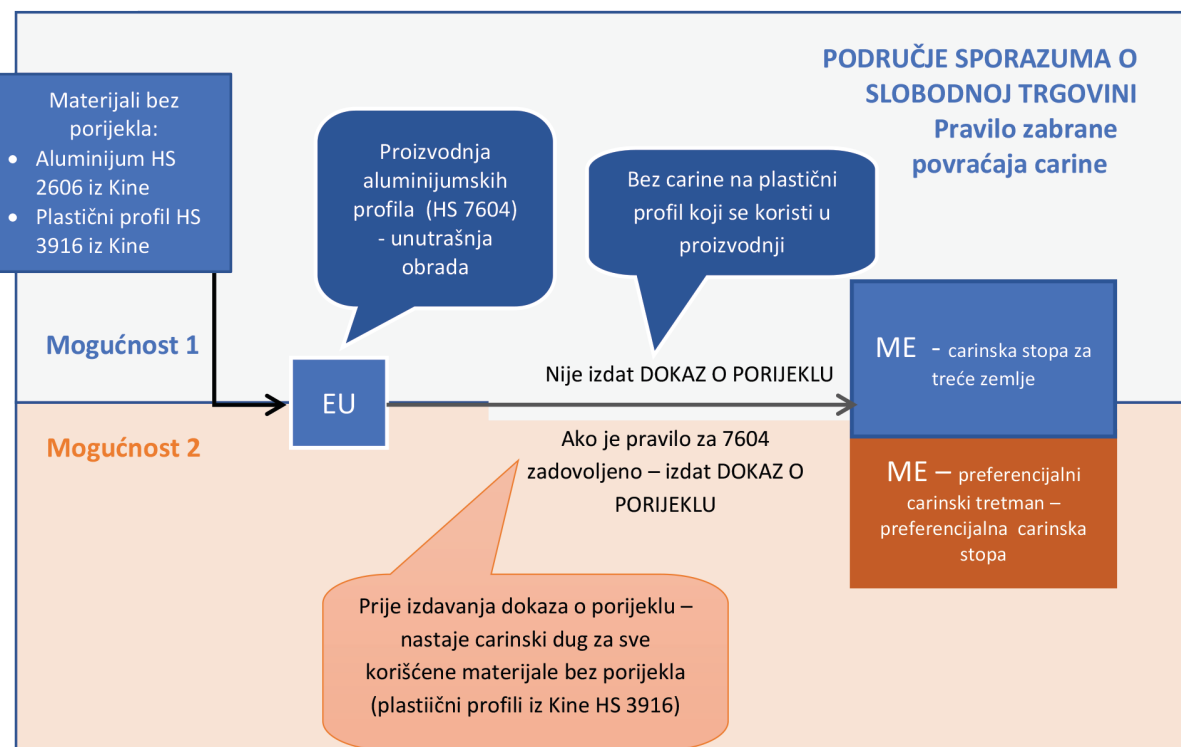
➤ PRAVILO ZABRANE POVRAĆAJA CARINE

Član 14 PEM Konvencije propisuje da materijali bez porijekla (npr. kineski aluminijum + kineski plastični profili) koji se koriste u proizvodnji proizvoda sa porijeklom iz Ugovorne strane (EU) za koje se izdaje ili sačinjava dokaz o porijeklu, ne podliježu u strani izvoznici povraćaju ili oslobađanju od carine bilo koje vrste.

- Ovo znači da prije izdavanja dokaza o porijeklu carinski dug nastaje na svim materijalima treće zemlje korišćenim u proizvodnji izvezenog proizvoda (obračunat kao da je roba bez porijekla bila stavljena u slobodan promet) - mogućnost 1.
- Ili izvoznik može odlučiti da izveze finalni proizvod bez izdavanja dokaza o porijeklu, a onda se ne pojavljuje carinski dug - mogućnost 2.

Ove mogućnosti su prikazane na sljedećoj slici.

Slika 9 - Slučaj kada se koristi zabrana povraćaja carine

To znači da izvoznik ima mogućnost da odluči da primijeni povraćaj carine i proda robu bez preferencijalnog porijekla, što će dovesti do obračuna carine u državi uvoznici. Ili izvoznik može da plati carinu na materijale trećih zemalja korišćenih u proizvodnji i prepusti primaocu u partnerskoj zemlji da ima koristi od carinskih povlastica na uvoz. uvoz.

³⁴Trenutno se u PEM Konvenciji koristi zabrana povraćaja carine.

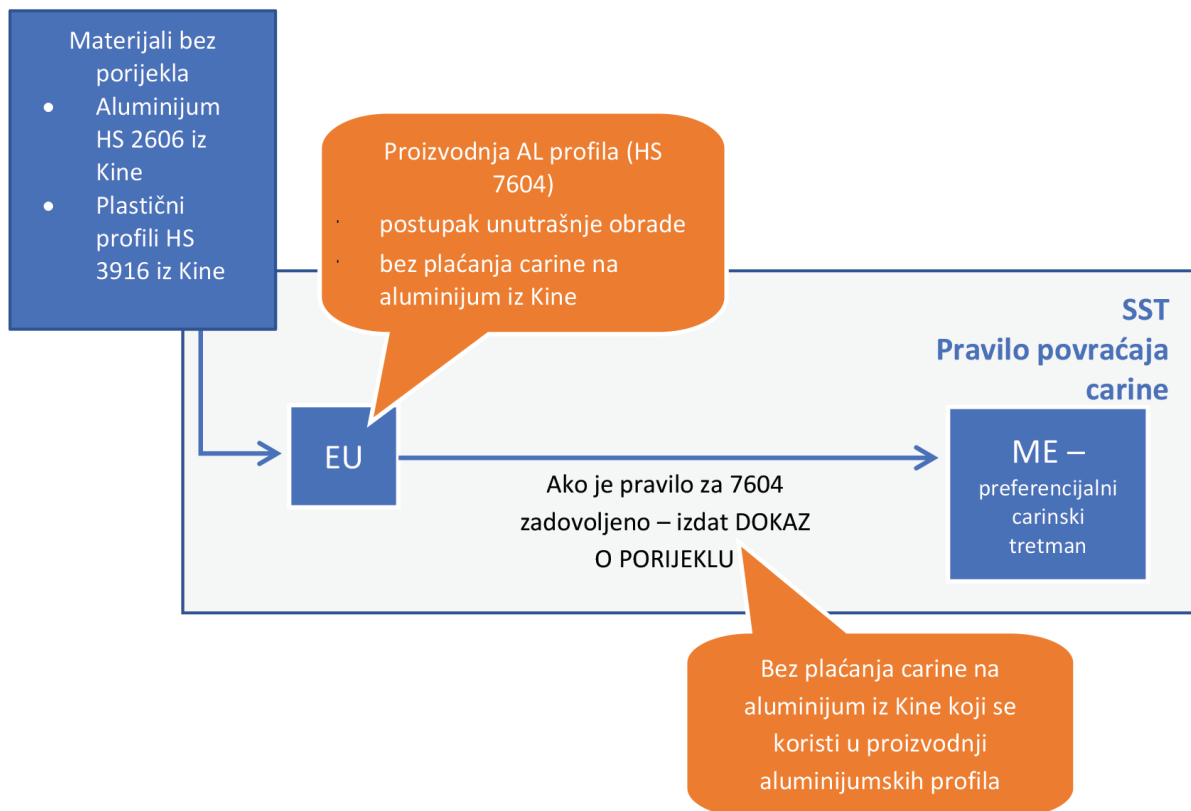
³⁵ Isto će biti moguće u Revidiranoj PEM Konvenciji

➤ PRAVILA POVRAĆAJA CARINE

Ako je ispunjeno pravilo o porijeklu za određeni proizvod za HS 7604 i koristi se mogućnost povraćaja carine, aluminijumski profili se mogu uvoziti bez carine u Crnu Goru sa dokazom o porijeklu iz EU. U toj situaciji materijali trećih zemalja (Kina) bi ušli u Crnu Goru bez plaćanja carine.

Pored toga, postojala bi i mogućnost ponovnog ulaska aluminijumskih profila u EU i davanja preferencijalnog tretmana u slučaju proizvodnje u Crnoj Gori (npr. aluminijumski prozori) u kojoj se koriste kao materijali sa porijeklom (mogućnost kumulacije).

Slika 10 - Slučaj kada se koristi povraćaj carine

6.4 Puna kumulacija i povraćaj carine

Puna kumulacija daje mogućnost svakoj Ugovornoj strani da koristi materijale bez porijekla koji su prerađeni (više od minimalnog, ali nedovoljno za sticanje porijekla) u drugoj partnerskoj zemlji u proizvodnji proizvoda za izvoz. Sve operacije u obje (ili više) Ugovornih strana se uzimaju u obzir prilikom odlučivanja da li je proizvod ispunio odredbe propisane Protokolom o porijeklu i da li je finalni proizvod dobio preferencijalno porijeklo ili ne.

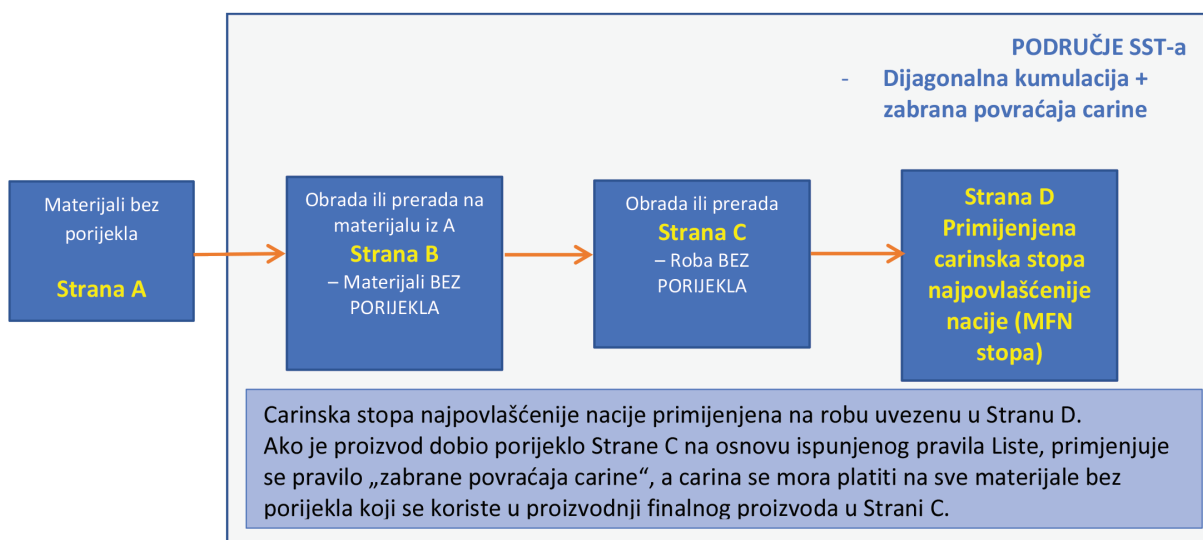
S druge strane, povraćaj carine omogućava da ne postoji potreba plaćanja carine na materijale bez porijekla koji se koriste u proizvodnji.

Ove opcije olakšavaju dobijanje porijekla za finalni proizvod, a moguće je i da proizvodnja postane efikasnija zbog mogućnosti korišćenja jeftinijih sirovina bez plaćanja carine u proizvodnji za izvoz.

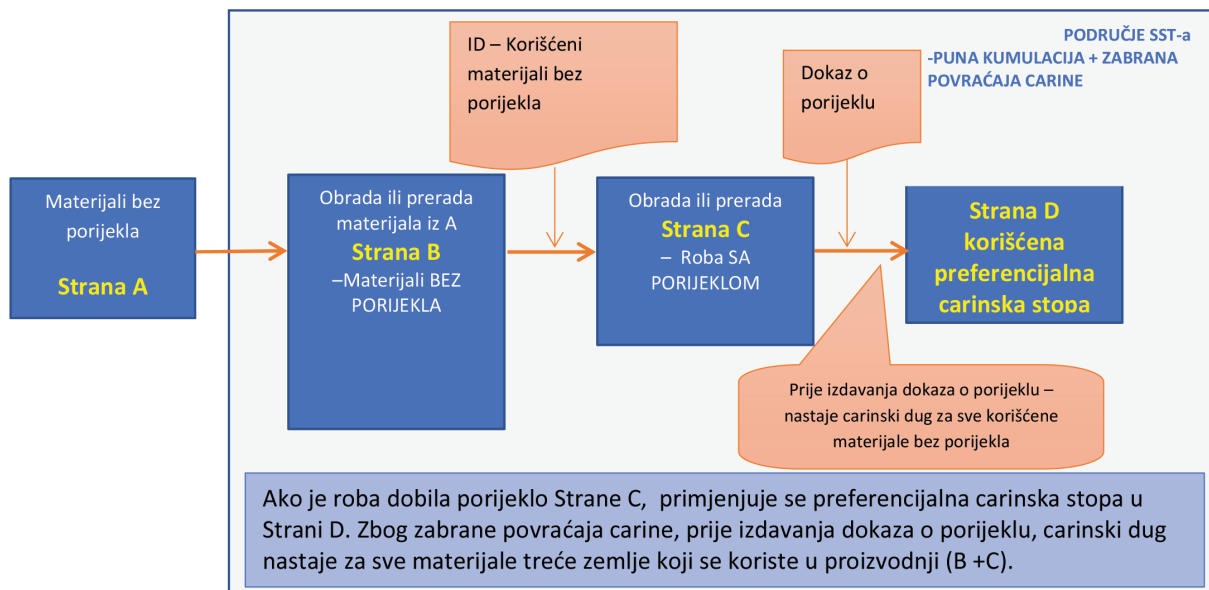
U nastavku su prikazana tri primjera s ciljem da se olakša razumijevanje uticaja pune kumulacije i povraćaja carine na gotovi proizvod kroz sljedeće situacije:

- Dijagonalna kumulacija i zabrana povraćaja carine - trenutna situacija u PEM Konvenciji;
- Puna kumulacija i zabrana povraćaja carine - hipotetički slučaj;
- Puna kumulacija i povraćaj carine - buduća mogućnost u revidiranoj PEM Konvenciji i bilateralnoj Odluci CEFTA-e 3/2015.

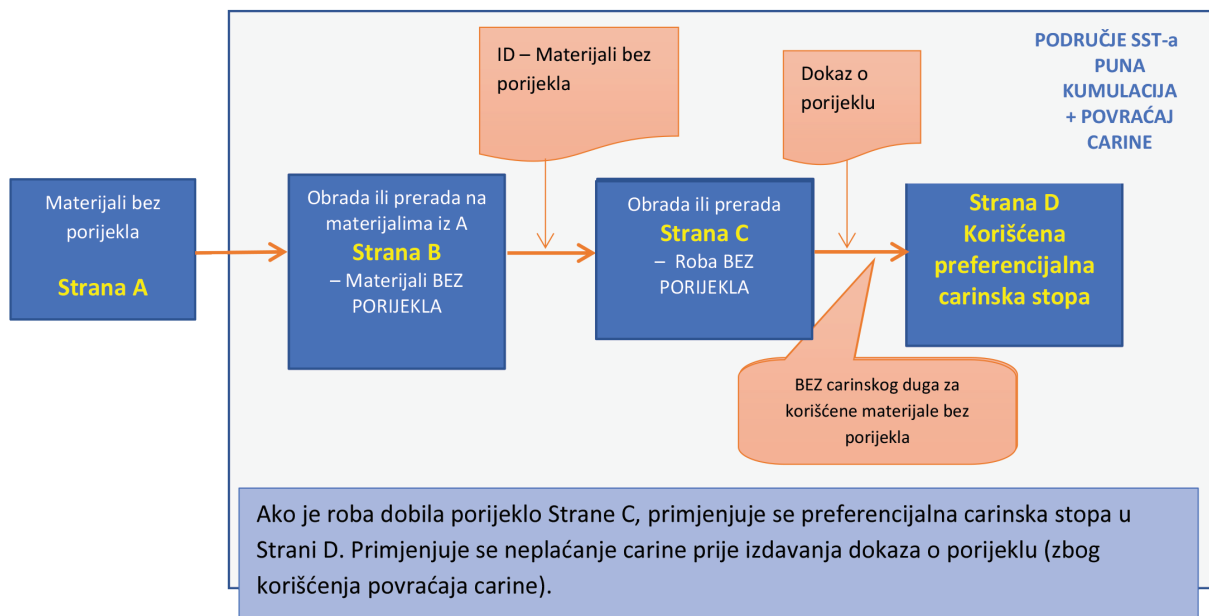
Slika 11: Dijagonalna kumulacija i zabrana povraćaja carine

Slika 12: Puna kumulacija i zabrana povraćaja carine

Slika 13: Puna kumulacija i povraćaj carine

Kao što je prikazano u gore navedenim primjerima, primjena pune kumulacije i povraćaja carine je smanjila troškove proizvođača i jeftiniji proizvod se mogao plasirati na tržište.

Aneksi:

1. Prilog II - Sadržaj - nakon uključivanja Odluke 2/2017
2. Postojeći alati - web stranice
3. Obrazac Izjave dobavljača
4. Obrazac Dugoročne izjave dobavljača

ANEKS 1: Prilog II - Sadržaj - nakon uključivanja Odluke 2/2017

Prilog II

Posebne odredbe koje odstupaju od odredbi iz Priloga I

SADRŽAJ

Član 1

Član 2

- ANEKS I* Trgovina između Evropske unije i zemalja učesnica u Procesu stabilizacije i pridruživanja Evropske unije
- ANEKS II* Trgovina između Evropske unije i Narodne Demokratske Republike Alžira
- ANEKS III* Trgovina između Evropske unije i Kraljevine Maroko
- ANEKS IV* Trgovina između Evropske unije i Republike Tunis
- ANEKS V* Seuta i Melilja
- ANEKS VI* Zajednička deklaracija o Kneževini Andori
- ANEKS VII* Zajednička deklaracija o Republici San Marino
- ANEKS VIII* Trgovina između Republike Turske i zemalja učesnica u Procesu stabilizacije i pridruživanja Evropske unije
- ANEKS IX* Trgovina između Republike Turske i Kraljevine Maroko
- ANEKS X* Trgovina između Republike Turske i Republike Tunis
- ANEKS XI* Trgovina između zemalja EFTA-e i Republike Tunis
- ANEKS XII* Trgovina u okviru Sporazuma o slobodnoj trgovini između mediteranskih arapskih zemalja (Sporazum iz Agadira)
- ANEKS XIII* **Trgovina obuhvaćena Centralnoevropskim sporazumom o slobodnoj trgovini (CEFTA) uključujući Republiku Moldaviju i zemlje učesnice u Procesu stabilizacije i pridruživanja Evropske unije**
- ANEKS A* Izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u Evropskoj uniji, Alžiru, Maroku ili Tunisu bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla
- ANEKS B* Dugoročna izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u Evropskoj uniji, Alžiru, Maroku ili Tunisu, bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla

- ANEKS C* Izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u Alžiru, Maroku, Tunisu ili Turskoj bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla
- ANEKS D* Dugoročna izjava dobavljača za robu koja je podvrgnuta obradi ili preradi u Alžiru, Maroku, Tunisu ili Turskoj bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla
- ANEKS E* Izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u zemlji članici EFTA-e ili Tunisu, bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla
- ANEKS F* Dugoročna izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u zemlji članici EFTA-e ili Tunisu bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla
- ANEKS G* Izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u zemljama članicama CEFTA-e bez sticanja statusa preferencijalnog porekla
- ANEKS H* Dugoročna izjava dobavljača za robu koja je bila podvrgnuta obradi ili preradi u zemljama članicama CEFTA-e bez sticanja statusa preferencijalnog porijekla

Član 1

Ugovorne strane mogu u svojoj bilateralnoj trgovini primijeniti posebne odredbe koje odstupaju od odredbi iz Priloga I.

Ove posebne odredbe su navedene u Aneksima ovog Priloga.

Član 2

Proizvodi porijeklom iz Seute i Melilje, Andore i San Marina tretiraju se kao proizvodi sa porijeklom u dijagonalnoj trgovini kako je navedeno u članu 3 Priloga I, pod uslovom da je u zemlji porijekla izdato uvjerenje EUR-MED ili EUR-MED izjava o porijeklu.

ANEKS 2: Postojeći alati - web stranice

Web stranice carinskih uprava zemalja članica i zemalja kandidata:

- ✓ https://ec.europa.eu/taxation_customs/national-customs-websites_en

Evropska komisija - Opšti aspekti preferencijalnog porijekla

- ✓ https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/calculation-customs-duties/rules-origin/general-aspects-preferential-origin_en

PEM - Priručnik za korisnike:

- ✓ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/customs/customs_duties/rules_origin/preferential/handbook_en.pdf

PEM - Objašnjenja

- ✓ <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/123a0192-db5d-45cb-8a57-049576a66e86/language-en>

Generalni Direktorat za trgovinu - Pravila o porijeklu

- ✓ <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/basic-rules>
- ✓ <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/duty-drawback>
- ✓ <http://trade.ec.europa.eu/tradehelp/cumulation>

WCO (Svjetska carinska organizacija) - Porijeklo

- ✓ <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin.aspx>

WCO - Priručnik za pravila o porijeklu:

- ✓ <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/overview/origin-handbook.aspx>

WCO - Kompendijum o porijeklu:

- ✓ http://www.wcoomd.org/-/media/wco/public/global/pdf/topics/origin/instruments-and-tools/guidelines/origin_compendium.pdf?db=web

WCO - Instrumenti i alati:

- ✓ <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools.aspx>

WCO - Baza podataka p preferencijalnim trgovinskim sporazumima i srodnim pravilima o porijeklu:

- ✓ <http://www.wcoomd.org/en/topics/origin/instrument-and-tools/database.aspx>

WCO - VODIČ ZA PRAVILA O PORIJEKLU - kumulacija:

- ✓ <https://findrulesoforigin.org/Glossary/accum>

ANNEX 3: Obrazac Izjave dobavljača

Supplier's declaration

The supplier's declaration, the text of which is given below, must be made out in accordance with the footnotes. However, the footnotes do not have to be reproduced.

SUPPLIER'S DECLARATION

for goods which have undergone working or processing in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey without having obtained preferential origin status

I, the undersigned, supplier of the goods covered by the annexed document, declare that:

1. The following materials which do not originate in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey have been used in the CEFTA Parties to produce these goods:

Description of the goods supplied ⁽¹⁾	Description of non-originating materials used	Heading of non-originating materials used ⁽²⁾	Value of non-originating materials used ⁽²⁾⁽³⁾
Total value			
Total value			

¹ When the invoice, delivery note or other commercial document to which the declaration is annexed relates to different kinds of goods, or to goods which do not incorporate non-originating materials to the same extent, the supplier must clearly differentiate them.

Example:

The document relates to different models of electric motor of heading 8501 to be used in the manufacture of washing machines of heading 8450. The nature and value of the non-originating materials used in the manufacture of these motors differ from one model to another. The models must therefore be differentiated in the first column and the indications in the other columns must be provided separately for each of the models to make it possible for the manufacturer of washing machines to make a correct assessment of the originating status of his products depending on which model of electrical motor he uses.

² The indications requested in these columns should only be given if they are necessary.

Examples:

The rule for garments of ex Chapter 62 says that non-originating yarn may be used. If a manufacturer of such garments in Serbia uses fabric imported from Montenegro which has been obtained there by weaving non-originating yarn, it is sufficient for the Montenegrin supplier to describe in his declaration the non-originating material used as yarn, without it being necessary to indicate the heading and value of such yarn.

A producer of iron of heading 7217 who has produced it from non-originating iron bars should indicate in the second column 'bars of iron'. Where this wire is to be used in the production of a machine, for which the rule contains a limitation for all non-originating materials used to a certain percentage value, it is necessary to indicate in the third column the value of non-originating bars.

³ 'Value of materials' means the customs value at the time of importation of the non-originating materials used, or, if this is not known and cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the materials in one of the CEFTA Parties. The exact value for each non-originating material used must be given per unit of the goods specified in the first column.

2. All the other materials used in the CEFTA Parties to produce these goods originate in the CEFTA Parties;

3. The following goods have undergone working or processing outside CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey in accordance with Article 11 of the Convention have acquired the following total added value there:

Description of the goods supplied	Total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey ⁴
(Place and date)	
(Address and signature of the supplier; in addition, the name of the person signing the declaration has to be indicated in clear script)	

⁴ 'Total added value' shall mean all costs accumulated outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, including the value of all materials added there. The exact total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey must be given per unit of the goods specified in the first column.

ANNEX 4: Obrazac Dugoročne izjave dobavljača

Long-term supplier's declaration

The long-term supplier's declaration, the text of which is given below, must be made out in accordance with the footnotes. However, the footnotes do not have to be reproduced.

LONG-TERM SUPPLIER'S DECLARATION for goods which have undergone working or processing in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey without having obtained preferential originating status

I, the undersigned, supplier of the goods covered by this document, which are regularly supplied to¹ declare that:

1. The following materials which do not originate in the CEFTA Parties have been used in the CEFTA Parties, to produce these goods:

Description of the goods supplied ⁽²⁾	Description of non-originating materials used	Heading of non-originating materials used ⁽³⁾	Value of non-originating materials used ⁽³⁾⁽⁴⁾
Total value			

2. All the other materials used in the CEFTA Parties to produce these goods originate in the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey;

¹ Name and address of customer.

² When the invoice, delivery note or other commercial document to which the declaration is annexed relates to different kinds of goods, or to goods which do not incorporate non-originating materials to the same extent, the supplier must clearly differentiate them.

Example:

The document relates to different models of electric motor of heading 8501 to be used in the manufacture of washing machines of heading 8450. The nature and value of the non-originating materials used in the manufacture of these motors differ from one model to another. The models must therefore be differentiated in the first column and the indications in the other columns must be provided separately for each of the models to make it possible for the manufacturer of washing machines to make a correct assessment of the originating status of his products depending on which model of electrical motor he uses.

³ The indications requested in these columns should only be given if they are necessary.

Examples:

The rule for garments of ex Chapter 62 says that non-originating yarn may be used. If a manufacturer of such garments in Serbia uses fabric imported from Montenegro which has been obtained there by weaving non-originating yarn, it is sufficient for the Montenegrin supplier to describe in his declaration the non-originating material used as yarn, without it being necessary to indicate the heading and value of such yarn. A producer of iron of heading 7217 who has produced it from non-originating iron bars should indicate in the second column 'bars of iron'. Where this wire is to be used in the production of a machine, for which the rule contains a limitation for all non-originating materials used to a certain percentage value, it is necessary to indicate in the third column the value of non-originating bars.

⁴ 'Value of materials means the customs value at the time of importation of the non-originating materials used, or, if this is not known and cannot be ascertained, the first ascertainable price paid for the materials in one of the CEFTA Parties. The exact value for each non-originating material used must be given per unit of the goods specified in the first column.

3. The following goods have undergone working or processing outside CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, in accordance with Article 11 of the Convention have acquired the following total added value there:

Description of the goods supplied	Total added value acquired outside the CEFTA Party, [the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey]; ⁵
	Total value:

This declaration is valid for all subsequent consignments of these goods dispatched from.....

to.....⁽⁶⁾.

I undertake to inform.....⁽¹⁾ immediately if this declaration is no longer valid.

.....
(Place and date)

(Address and signature of the supplier; in addition, the name of the person signing the declaration has to be indicated in clear script)

⁵ Total added value' shall mean all costs accumulated outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey, including the value of all materials added there. The exact total added value acquired outside the CEFTA Parties, the EU, the Faroe Islands, Iceland, Norway, Switzerland (including Liechtenstein) or Turkey must be given per unit of the goods specified in the first column.

⁶ Insert dates. The period of validity of the long-term supplier's declaration should not normally exceed 12 months, subject to the conditions laid down by the customs authorities of the country where the long-term supplier's declaration is made out.

